ЛИСТ ПРАВОСЛАВНЕ ЕПАРХИЈЕ БАЧКЕ

Виноград Господњи

Година седамнаеста Број 4 Нови Сад О Покрову Пресвете Богородице 2021. Бесплатан примерак

Закрили нас славним Твојим Покровом
и избави нас од свакога зла!

Са благословом Његовог Преосвештенства
Епископа новосадског и бачког господина др Иринеја

ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ
Лист православне Епархије бачке
Година седамнаеста, број 4
Нови Сад, О Покрову Пресвете Богородице 2021.

Уредник
Презвитер др Милан Бандобрански

Чланови уредништва
Протојерej-ставрофор Милован Миодраговић
Протојерej Владан Симић
Протојерej Жељко Латиновић
Протонамесник Милорад Мировић
Протонамесник Игор Игњатов
Презвитер Лео Малешевић
Др Данило Михајловић

Лектор и коректор
Јелица Недић

Техничка обрада
Татјана Срдић

Фотографије
Предње корице: *Покров Пресвете Богородице*
Стр. 3, 4, 15, 16: Иконописна радионица манастира Васкрсења Христова у Кању
Стр. 5, 7, 8, 37: Информативна служба Српске Православне Цркве

Штампа
Принт студио ИН, Нови Сад, 2021.

Тираж 12.000 примерака

Уредништво
21000 Нови Сад
Змај Јовина 4
vinogradgospodnji.epbacka@gmail.com
www.eparhijabacka.info

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад
271.2 (5)
ВИНОГРАД ГОСПОДЊИ:
Лист православне Епархије бачке
/Главни и одговорни уредник др Милан Бандобрански. – Год. 1, бр. 1 (1976) – год. 25 бр. 82 (2000); Год. 1, бр. 1 (2001) – Нови Сад : Епархија бачка, 1976–2000; 2007–. – 29 цм
Лист *Виноград Господњи* излази пет пута годишње.
ISSN 0353-1783
COBISS.SR-ID 16504322

САДРЖАЈ

ОСМИ ДАН 3
Катихета Иван Костић: Пресвета Богородица у светлу православног богослужења и химнографије 3
ХИРОТОНИЈА ЕПИСКОПА МОХАЧКОГ Г. ДАМАСКИНА 5
Хиротонисан Епископ мохачки г. Дамаскин 5
Животопис Епископа мохачког г. Дамаскина 6
Приступна беседа Епископа мохачког г. Дамаскина . 6
РАЗГОВОР 11
Протојерej-ставрофор др Милош Весин: Живот хришћана у савременом свету (Други део разговора) 11
ОЧЕ, ДА ТЕ ПИТАМ 15
Протонамесник Игор Игњатов: О смислу и значају непрестане молитве 15
БИБЛИЈСКИ ПОЈМОВНИК 19
Протојерej-ставрофор Милован Миодраговић: Пророчка књижевност у Библији 19
ИЗ СВЕТООТАЧКЕ РИЗНИЦЕ 20
Преподобни Јустин Ћелијски: Беседа на Рођење Пресвете Богородице 20
СТАРЕЧНИК 22
О ави Киру 22
О ави Ксоју 22
О ави Ксантијасу 22
ИЗ ЛЕТОПИСА 23
Презвитер Радован Маљковић: Храм Покрова Пресвете Богородице у Бачкој Паланци 23
ПОРТРЕТИ ГОВОРЕ 25
Давид Новаков: Георгије Стојаковић (1811 – 1863) . 25
ИЗДАВАЧКА ДЕЛАТНОСТ 27
Презвитер др Милан Бандобрански: Богословље светога Марка Ефеског Евгеника о разликовању божанске суштине и енергије у Светој Тројици . 27
ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ 30
Никола Елезовић: Молитва Богородици 30
Молитве Господу Богу и Пресветој Богородици . . . 30
АКТУЕЛНОСТИ 31
СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ 39
НОВА ИЗДАЊА 40
НА ТАЛАСУ ПРАВОСЛАВЉА 41

Катихета Иван Костић: ПРЕСВЕТА БОГОРОДИЦА У СВЕТЛУ ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛУЖЕЊА И ХИМНОГРАФИЈЕ

Пресвета Богородица заузима посебно место у богослужбеном животу Цркве, што показује и чињеница да се током сваког богослужења и празника певају химне у њену част. Црква је слави као „светију од светих", „часнију од херувимâ и неупоредиво славнију од серафимâ", „Заштитницу рода људског", „Мајку свих хришћана" и „Посредницу између неба и земље, која приноси молитве своме Сину и Богу нашем". Молитвено прослављање Пресвете Богородице несумњиво сеже у древна времена Цркве. Процес уједначавања и кодификације богослужења започео је у четвртом веку. Са њим се повезује свеукупни процват црквеног богослужбеног живота, уметности, архитектуре и богословља.

Богородица шира од небеса

До четвртог века нема јасних сведочанстава о посебном прослављању Пресвете Богородице, као ни о Богородичиним празницима. У првим вековима хришћанске историје она се прослављала заједно са Господом Исусом Христом, те је сваки Господњи празник уједно био и празник Пресвете Дјеве, а свако богослужење је вршено и у њен спомен. Велики значај за установљење Богородичиних празника имала је непрестана борба светих Отаца против јеретикâ за очување истинског богословља о Личности Господа Исуса Христа и Мајке Божје. Тако су настали изрази *Богородица* и *Увекдјева*, који су добили своју догматску потврду на Трећем и Четвртом васељенском сабору, што је и допринело развоју Богородичних празника.

Химнографија из ранијег периода, коју тек у наговештајима можемо наслутити у појединим хришћанским списима, не оставља нам никакве трагове на основу којих бисмо могли да ближе одредимо време у којем је прослављање Дјеве Марије као Богородице постало неизоставни део живота богослужбених заједница. Свето Писмо и Свето Предање јесу основни извори црквене химнографије. Уједно, новозаветна сведочанства представљају полазиште и образац свим химнографским покушајима да се приступи неизрецивој и за ум несхватљивој *великој тајни побожности* – Рођењу Сина Божјег у телу.

Како су монашка средишта почела да цветају тако је и усхићење песникâ према лику Дјеве Марије почело да рађа богате плодове у виду изузетних песничких остварења, која су добила своја места у молитвеном прослављању нових празника. Полазећи од јеванђелског сведочења црквени песници су, заједно са светим Оцима и Учитељима Цркве, сагледавали лик Дјеве Марије као Мајке Божје чијом слободном вољом смо узведени у вечни живот. Њихово виђење Богородице засновано је на библијским сведочанствима и богословским одлукама васељенских сабора. Пресвета Дјева Марија је истинска Мати Сина Божјег. Истовремено, као Богородица, Дјева Марија је Мати свих нас који смо учешћем у светотајинском животу Цркве постали удови Тела Христовог.

Посматрајући структуру литургијске године, уочићемо да су њен почетак и крај обележени Богородичиним празницима. Литургијска година започиње празником Рођења Пресвете Богородице, а завршава се празником њеног Успења. Света Црква се неретко у својим молитвама обраћа Пресве-

Осми дан

тој Богородици. Заиста је много песама, тропарâ, кондакâ, догматикâ и стихирâ које се њој узносе. На јутарњем богослужењу, кроз речи светог Козме Мајумског, Богородицу у песмама величамо као *Мајку Светлости*. У деветој песми канона је опевана хвала и слава Богородици, а њој као *Војвоткињи која се бори за нас* појемо у Благовештенском акатисту. Мноштво дирљивих стихова садржано је у крстобогородичним тропарима у којима се молитвено сећамо Пречисте која стоји под Крстом на којем је разапет Спаситељ. У оквиру чина проскомидије презвитер вади посебну честицу у част Пресвете Богородице. По освећењу светих Дарова ми се најпре њој молимо и величамо је у величанственој песми *Достојно јест*.

Богородица Млекопитатељница

У црквеној химнографији Пресвета Дјева Марија се прославља као она у чијем рађању је човечанство преведено из смрти у живот, на начин који умногоме подсећа на испуњење праслике чудесног Израиљевог проласка „по суху" преко Црвеног мора. Многа су дивна имена којима Црква кроз историју, устима својих богонадахнутих песника и богослова, назива Пресвету Богомајку. Заиста су потресни сви покушаји да се ограниченом људском речју изрази безгранична тајна личности Мајке Божје. Кроз црквено песништво је изложено скоро целокупно богословље Цркве о Пресветој Богородици.

Пресвета Богородица је унела највећу радост у род људски. Зато свети Јован Дамаскин каже: „Ходите, сви народи..., да са радошћу прослављамо ону која је сав људски род исправила, којом се жалост праматере Еве претвори у радост. Јер, Ева чу одлуку божанску: *У мукама ћеш рађати децу!* А Богородица чу речи: *Радуј се, Благодатна!* Ева чу: *Бићеш потчињена мужу свом!* А Богородица: *Господ је са тобом!*"

Наша света Црква посебно велича Пресвету Богородицу управо кроз црквене химне и песме на светим богослужењима. Пресвета Богомајка је живела и васпитавала се у храму и сав њен живот је био непрекидно богослужење, данонoћно служење Богу. Чиме? Вером, молитвом, љубављу, кротошћу, трпљењем и осталим врлинама. Заступница рода хришћанског чује сваки уздах и молбу упућену њој, јер је и сâма искусила све тегобе земаљског живота.

Нема ума ни речи који би изразили величанственост оне која је рођена у роду људском и постала Мајка Божја. „Снебива се сваки језик како да те добро похвали по заслузи и збуњен је сваки ум, па и надсветски, како да те опева, Богородице; ипак, Блага, праву веру прими, јер знаш божанствену љубав нашу; Тебе, Заступницу хришћана, ми величамо" (ирмос девете песме канона празника Богојављења).

У боголикој личности Пресвете Богородице свака људска врлина је остварена у пуноћи. Зато је она Заступница и Путеводитељка верних на путу преображења и обожења. Њена улога у тајни нашег спасења није само у томе што нам је оставила морално савршени образац живљења, будући у чистоти беспрекорно чиста, у смирењу савршено смирена, у послушању неодступно послушна, у служењу свим бићем предана. У њој, припремљеној кроз све ове врлине да буде изабрана за остварење велике тајне, збило се људском уму непојмљиво Очовечење Јединородног Сина Божјег, Који у њој постаје Син Човечји, *Првороћени међу многом браћом*. Њоме и кроз њу је пројављена и остварена тајна вечног живота и нашег спасења.

Хиротонија Епископа мохачког г. Дамаскина

ХИРОТОНИСАН ЕПИСКОП МОХАЧКИ Г. ДАМАСКИН

Епископ мохачки г. Дамаскин

У недељу, 6/19. септембра 2021. године, на празник Чуда светог архангела Михаила у Хони (Колоси), на светој архијерејској Литургији у Саборном храму Светога Саве на Врачару, на којој је началствовао Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије, извршен је чин архијерејске хиротоније архимандрита Дамаскина (Грабежа) за Епископа мохачког, викара Епископа бачког.

Предстојатељу Српске Православне Цркве су саслуживали Његово Блаженство Архиепископ охридски и Митрополит скопски г. Јован и Преосвећена господа епископи: будимски Лукијан, бачки Иринеј, британско-скандинавски Доситеј, врањски Пахомије, шумадијски Јован, зворничко-тузлански Фотије, милешевски Атанасије, диселдорфски и немачки Григорије, брегалнички Марко, рашко-призренски Теодосије, горњокарловачки Герасим, крушевачки Давид, бихаћко-петровачки Сергије, нишки Арсеније, далматински Никодим, осечкопољски и барањски Херувим, ваљевски Исихије, захумско-херцеговачки Димитрије, моравички Антоније, ремезијански Стефан, диоклијски и изабрани будимљанско-никшићки Методије, топлички Јеротеј, хвостански Јустин, умировљени зворничко-тузлански Василије, умировљени канадски Георгије и умировљени средњоевропски Константин.

Поред породице и пријатељâ владике Дамаскина, свештенства и монаштва из више епархија Српске Православне Цркве, свечаном чину хиротоније су присуствовали председник Покрајинске владе Војводине г. Игор Мировић, министар за иновације и технолошки развој др Ненад Поповић, директор Управе за сарадњу са традиционалним Црквама и верским заједницама Републике Србије др Владимир Рогановић, представници традиционалних Цркава и верских заједница, представници Војске Србије, чланови дипломатског кора и угледне личности из културног и јавног живота Србије.

Хиротонија Епископа мохачког г. Дамаскина

ЖИВОТОПИС ЕПИСКОПА МОХАЧКОГ Г. ДАМАСКИНА

Епископ мохачки г. Дамаскин (Грабеж) рођен је 15. августа 1975. године, у Дрвару, од оца Влајка, свештеника, и мајке Драгице, добивши на крштењу име Драган. Основну школу и гимназију је завршио у родном граду. После завршетка гимназије уписује се на Природно-математички факултет Универзитета у Београду, а истовремено и на Богословски факултет Српске Православне Цркве у Београду. Дипломирао је на Богословском факултету 2001. године. Професор и васпитач у Богословији „Светих Кирила и Методија" у Нишу био је од 2002. до 2011. године, са прекидом због усавршавања.

Монашки постриг је примио од тадашњег епископа нишког Иринеја (потоњег Патријарха српског) у храму хиландарског метоха при Богословији, 21. децембра 2006. године, добивши монашко име Дамаскин. У чин јерођакона, а потом и јеромонаха, рукоположио га је блаженопочивши патријарх, тада епископ нишки, у храму Светих архангела у Нишу и поставио за духовника у манастиру Покрова Пресвете Богородице у Ђунису.

Од 2008. до 2010. године усавршавао се на Духовној академији у Тројице-Сергијевој лаври, где је 2010. године одбранио кандидатску дисертацију *Утицај руског монаштва првог емиграционог таласа на духовни живот у Србији двадесетих и тридесетих година 20. века*, добивши трећу награду у групи најбољих кандидатских дисертација те године. Школске 2011/2012. борави у Солуну, на Аристотеловом универзитету, где учи грчки језик и припрема се за докторске студије. Благословом тадашњег Епископа нишког г. Јована, 4. августа 2012. године, постављен је за настојатеља манастира Светог Романа у Ђунису, добивши чин синђела, а 2013. године чин протосинђела.

Епископ нишки г. Арсеније га је 2018. године, на празник светог Романа, славу манастира, рукопроизвео у чин архимандрита и игумана Светороманске обитељи.

На редовном пролећном заседању, одржаном у Београду од 24. до 29. маја 2021. године, Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве изабрао га је за викара Епископа бачког, са титулом Епископ мохачки.

ПРИСТУПНА БЕСЕДА ЕПИСКОПА МОХАЧКОГ Г. ДАМАСКИНА

Ваша Светости,

Ваше Блаженство,

Ваша Преосвештенства,

поштовани представници Римокатоличке Цркве,

господо великодостојници државе и друштва,

часно свештенство и преподобно монаштво,

драга браћо и сестре!

Стојећи данас пред пуноћом Цркве и Лицем Господа и Бога и Спаса нашега, са стрепњом да избором мене недостојног, који *нити зна полазити ни долазити* (I Цар. 3, 7), не бих нарушио вољу Божју, или да не бих, *не распознавајући добро и зло* (I Цар. 3, 9), учинио неправду ма коме, усуђујем се да, као некада премудри Соломон, који је молио Господа за *срце разумно* да *може судити народу*, узнесем своје скромне молитве за срце милостиво – да бих био помилован; за срце чисто – да бих Бога видео; за дух кротак – јер ће такви наследити земљу; за сузе покајања – да би ме Господ утешио. Велики је дар и неисказива милост примање сваке службе у Цркви, сваке па и најмање жртве за изградњу *велике тајне побожности*, Тела Христовог, које, по речима светог Јована Златоуста, „још треба да се испуни".

Драга браћо архијереји, благодаран сам Богу Оцу и Сину и Духу Светоме што ме је, вашом пажњом и љубављу, удостојио највеће

Хиротонија Епископа мохачког г. Дамаскина

Приступна беседа Епископа мохачког г. Дамаскина

службе коју смртни човек може да добије, службе која својим назначењем превазилази сваку могућност да је мисаоно обухватимо или да јој морално дорастемо. Знајући „да сам овде тек један у следу и да ми глас је зуј пчелâ у рoју", понизно и шапатом, као свети Јован Дамаскин у песми Ивана В. Лалића, обраћам се Пресветој Богородици, *Купини несагоривој* и Сасуду *велике тајне благочешћа* (I Тим. 3, 16), да исцели и „опрости преступ моје пролазности". Само је Пресвета Богородица, од свих оних који су „носили кожну одећу смртности", послужила предвечном плану Божјем и садејствовала у „радионици нашег спасења" (свети Јован Дамаскин) будући, по речима светог Марка Ефеског, двојако богоносна: по благодати, да би „тело њено било освећено и да би могло носити спасоносни пород" и по „присутности Ипостаси Сина Божјег, тако да се та Ипостас и оваплотила и очовечила". Непојамно је људском уму схватити ову велику тајну и божански наум за свако створено биће: Ипостас Сина је не силом или енергијом већ читавом пуноћом Божанства била присутна у Пресветој, док је у „апостолима и свима осталима присутна енергија и сила или чак део енергије" (свети Марко Ефески). А сила је она која освећује, али и сажиже; исцељује, али и суди...

Апостол Павле сведочи да се *свакоме даје пројава Духа на корист* (I Кор. 12, 7), те каже да се једнима даје реч мудрости, другима реч знања, једнима дар вере, а другима дар исцељења... *А све ово даје један и исти Дух, делећи свакоме понаособ како хоће* (I Кор. 12, 11). Свети Јован Дамаскин нас поучава да Бог свима „даје од Своје силе према способности и пријемчивости сваког, тојест сходно физичкој и моралној чистоти свакога од нас, тако да свакоме који изабира добро Бог садејствује и помаже у достизању тог добра".

Нада је моја у Господа да ме неће оставити на „путу који води у живот", те да ћу, молитвама и заступништвом Светога Саве, првог архијереја наше свете Цркве, под сводовима чијег храма се данас налазимо, укорењен бити „као дрва маслинова у мисаоном рају", и да ће ме посвећеност и истрајност његова надахњивати и руководити као што је и до сада. Од времена мога крштења и примања у заједницу верних у цркви посвећеној управо Светоме Сави, која је због лепоте своје била спасена уништења у Другом светском рату и која је својом јединственом архитектуром била *стуб од огња* (II Мојс. 13, 21) у једном тешком времену безверја, увек сам се трудио да сачувам достојанство и углед наше Цркве, достојанство хришћанина светосавске лозе.

У овом светом тренутку, када се благодат Божја, преко полагања ваших руку, изобилно излила на моју смерност, надам се и верујем да ћу, уз Божју помоћ, испунити, колико је до мене, свој удео у великој и одговорној служби која ми је поверена, служби Епископа Цркве Христове. Служба Епископа је служба Христова, а то значи служба Крста Христовог

Хиротонија Епископа мохачког г. Дамаскина

Са архијерејске Литургије поводом хиротоније епископа Дамаскина

и Његовог славног Васкрсења, служба састрадавања са сваком душом која му је поверена на старање и васкрсења са свима њима у Телу Христовом. Колики је подвиг ума и срца и свецелог бића потребан да свештенослужитељ, ушавши у олтар, заједно са Мојсијем изиђе на гору, „уђе унутра, у облак, нађе се заједно са Богом и, колико је могуће, да се у себе поврати и сабере", како нас поучава свети Григорије Богослов, и да са страхом и трепетом приступа тајанственим у себе примањем Сâмога Христа, Господа и Бога нашега! Велика је одговорност пред Богом примање чина епископа, и ја, стојећи пред свима вама *у слабости и у страху и у великом дрхтању* (I Кор. 2, 3), исповедам да ћу се трудити да „добар одговор дам на Страшном судишту Христовом" за службу која ми је данас поверена.

Нада је наша и молитва у освећујућу силу Духа Светога, Који је свуда и све испуњава, да ће, очистивши нас од сваке нечистоте, доћи и уселити се у нас *док не достигнемо сви у јединство вере и познања Сина Божјега у човека савршена, у меру раста пуноће Христове* (Еф. 4, 13).

Чување јединства Цркве и богопознање, сведочење вере и *усавршавање верних у делу служења* (Еф. 4, 12) велики је задатак у сваком времену, а поготову у нашем, када је сваки проблем и изазов једног човека или једне државе, проблем и изазов свих људи и целе васељене, јер смо, развојем модерне технологије, приближени једни другима више него икада пре, а начином живота, својеврсном дистанцом, отуђени као никада до сада. Зато су речи апостола Павла које нас тако снажно упућују *да побеђујемо кроз Онога Који нас је заволео* (Римљ. 8, 37) једини одговор на сва искушења нашег „глобалног" времена, јер, заиста: *Ко ће нас раставити од љубави Христове? Жалост или тескоба, или гоњење, или глад, или голотиња, или опасност, или мач?* У Бога се надам да ћемо и ми, *деца овог века*, моћи да, заједно са Апостолом, будемо уверени у сваком дану живота свога, *да нас ни смрт, ни живот, ни анђели, ни поглаварства, ни силе, ни садашњост, ни будућност, ни висина, ни дубина, нити икаква друга твар, неће моћи одвојити од љубави Божје, која је у Христу Исусу Господу нашем* (Римљ. 8, 38 – 39).

Хиротонија Епископа мохачког г. Дамаскина

На данашњи дан, када се молитвено прославља Чудо светог архангела Михаила у Хони, молимо се саборно да Господ, заступништвом светог Архистратига, сачува Цркву Своју неповређеном до истека времена и да нâс, сабране у светој Тајни Литургије, сачува од искушењâ која нисмо кадри изнети на сопствено спасење, али и на спасење народа у целини.

Осећам потребу да се на овај свети дан захвалим многим дивним пријатељима, присутнима и онима који данас нису могли да буду са нама, свима које због оскудности времена нећу поменути, за сву љубав и помоћ којом су ме снажили на мом животном путу. Пре свих, благодарим мојим дивним родитељима, оцу Влајку и мајци Драгици, чијим молитвама и свесрдним трудом око васпитања и образовања смо моја сестра и ја започели свој пут ка Христу. Нека их Господ награди!

Благодаран сам Господу Богу што ме је призвао на пут богопознања и што сам у пресудном моменту свога сазревања, у свом породичном дому, поводом освећења цркве Светог Саве у Дрвару, упознао многе епископе, међу њима тадашњег Епископа банатског Амфилохија, јеромонаха Атанасија и, у то време изабраног, Епископа моравичког Иринеја. Недораслом богословљу и разумевању свега онога што су говорили, било ми је, као некада монаху који је ишао преподобном ави Антонију, довољно само да их гледам.

Отворивши духовне очи и одбацивши оно што је детињско, затечен Тајном Христовом, своју љубав ка природним наукама, пре свега математици и њеним вечним и савршеним доказима, неприметно сам, за чула дата човеку, преусмерио ка Створитељу свега вечног и савршеног. Боравећи у манастиру Ковиљу, са благословом нашег Патријарха, тада игумана и духовника оца Порфирија, осетио сам сву пуноћу Предања наше Цркве, све сабрано за вечност благо богослужбеног и општежитељног поретка, светогорског типика и подвига, сву радост успињања на гору Преображења, радост која превазилази земаљско искуство пуноће живљења. Драга браћо у Христу, нека би Господ дао да наш будући заједнички пут у Емаус буде у истинској љубави и препознавању Христа, Који је увек тамо где су двојица или тројица сабрана у Име Његово!

Неизмерно сам захвалан свим професорима нашег Богословског факултета што су, свако на свој начин, надахњивали моје бављење богословљем и, више од тога, – пробудили су у мени жељу да се посветим монашком животу. Благодаран сам Господу што ме је удостојио ангелског образа и што сам, када се за то испунило време, примио монашки постриг и значајно и обавезујуће име Дамаскин, руком блаженопочившег патријарха Иринеја, тада епископа нишког. Блаженопочившем Патријарху, нимало случајно у храму за који се толико залагао и у коме почива, моја породица и ја изражавамо многоструку благодарност за сва дела доброте и љубав коју је увек имао за нас. Нека му је вечан спомен!

Посебну захвалност са овог места упућујем оцу Дионисију, духовнику манастира Липовца, који је духовно руководио мојим корацима и одлукама свих ових година, сестринству манастира Ђуниса, у коме сам неколико година обављао дужност духовника, и свему монаштву Епархије нишке и околних епархија са којима је братство повереног ми манастира Светог Романа благодатно узрастало. Благодарим Господу што ме је упутио у ову древну светињу, у којој сам, током протеклих девет година, заједно са братством, богољубивим верницима и поклоницима из околине и расејања, уз молитвено заступништво светог Романа и благослов епископа нишких, успео да обновим део манастира и духовног живота надахнутог подвигом светог угодника.

Захвалност дугујем и тадашњем ректору Богословије „Светих Кирила и Методија” у Нишу, оцу Милутину Тимотијевићу, и свим колегама са којима сам се заједно трудио у делу васпитавања и образовања будућих свештенослужитеља наше свете Цркве. Не могу да не поменем ни дивно свештенство и вернике нишке Саборне цркве и црквено-певачку дружину „Бранко” који су годинама чинили и чине црквени живот у Нишу посебним.

Од срца и све душе благодарим Руској Православној Цркви и Московској духовној

Хиротонија Епископа мохачког г. Дамаскина

академији, где сам боравио на усавршавању и где сам, осим напретка у степену образовања, стекао искуство предањског живота и промишљања, отвореност за духовни простор упознавањем језика и пријатељску помоћ многих професора и ментора, међу којима посебно издвајам ректора, тада епископа, Евгенија, ментора Владимира Кирилина и игумана Дионисија (Шљонова).

Свесрдно благодарим и братској Грчкој Православној Цркви и манастиру Свете Теодоре у Солуну, у коме сам започео изучавање грчког језика и стекао дивне пријатеље. Благодарим овде присутним игуманима великих српских светиња, високопреподобном архимандриту Методију и високопреподобном архимандриту Тихону, на братској љубави и молитвама. И заиста, без помоћи многих, који су, вођени Христовим речима да од људи начинимо себи пријатеље, постали ангели на мом путу и који су, без обзира на сву, људским мерилима непревазиђену различитост, остали на њему, данас не бих, са изобиљем дарова, стајао пред свима вама.

Благодарим Вама, Ваша Светости, и свим члановима Светог Архијерејског Сабора што сте ме увели у ред архијерејâ Српске Православне Цркве. Примајући данас од Вас свети жезал, знак епископског достојанства и службе, са пуним сазнањем одговорности коју преузимам и уз сву благодарност коју осећам, молим се и надам да Ваша пажња и љубав ничим неће бити умањене и да ћете ме увек имати у својим светим молитвама.

Захваљујем Вама, Преосвећени Епископе нишки господине Арсеније, што сте ме предложили за ову свету службу и што сте се, од свог доласка на чело Епархије нишке, увек посебно старали о мени лично и о манастирској обитељи Светог Романа.

Благодарим Вама, Преосвећени Епископе бачки господине Иринеје, што сте ми указали велику част и поверење узевши ме за свог викарног епископа и што сте, дозволивши ми да будем у Вашој близини, очински пружили драгоцени бисер свог изузетног знања и искуства препознатог међу свим хришћанским Црквама и тиме ми задали велики задатак на почетку моје епископске службе. Надам се да ћу, учећи од Вас, без обзира на све своје недостатке, успети да духовно и интелектуално узрастем и тако оправдам указано ми поверење.

Захваљујући још једном свима на молитвеном учешћу у овом светом чину, своје скромно обраћање завршавам речима великог јерарха и литурга Цркве, светог Симеона Солунског, који, говорећи о светим хиротонијама и познавању суштинских разлога божанских служби које вршимо, уз молитвени усклик, каже: „Нека нам буде милостив Бог и Живи Син Божји, Који је постао Син Човечји, Једини Велики Архијереј Исус, Спаситељ света Христос, Пречисти, Свети и Незлобиви, Мироначалник и Миротворац, Кротки срцем и Смирени, Пастир Добри Који је душу Своју положио за овце; и да нам Он дâ да Га свецело љубимо и да, у Њему и како је Њему мило, напасамо стадо Његово, и да сваки од нас, према своме припадајућем степену, извршивши и испуни Његова божанска свештенства, како Он то жели, и, угодивши Њему, да се сјединимо са Њиме и са божанским стадом Његовим спасемо се у Њему.” Амин.

Разговор

Протојерej-ставрофор др Милош Весин: ЖИВОТ ХРИШЋАНА У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ (Други део разговора)

У овом броју „Винограда Господњег" доносимо други део разговора са протојерејем-ставрофором Милошем Весином, парохом јужночикашким и ленсинШким и дугогодишњим професором Богословског факултета у Либертивилу.

Са свете Литургије у Алмашкој капели

Догађај Васкрсења Господа Исуса Христа јесте сâма суштина наше вере и свеколиког црквеног Предања и хришћанског живота. Први хришћани, а потом и светитељи Цркве, свакодневно су живели том радошћу Васкрсења Христова, у којој нам је наговештена и радост Царства небеског. Како у данашњем времену остати истински сведок радости Христовог Васкрсења и да ли смо, као хришћани, довољно свесни тог својеобразног императива нашег духовног живота?

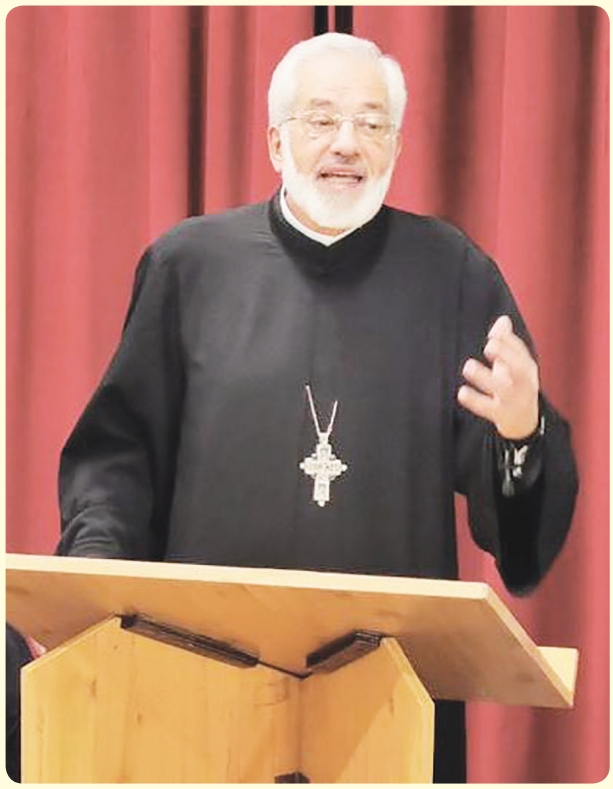
Ваше питање доживљавам попут стреле која погађа у сâм центар наше савремене подвојености. А та подвојеност се често огледа у потпуном одсуству хармоније између Православља као самог живота и „православља" као обичајима испуњене, али и обичајима уоквирене религиозности. Васкрсење је све само не део „религиозности"! Васкрсење је тријумф опипљиве и доказано присутне међу нама Оваплоћене Љубави! Није се Васкрсли Христос без разлога јавио Својим ученицима са видљивим траговима Својих рана и веома реалног и болног страдања! Знао је Спаситељ за малодушност, сумњичавост и страх који обузеше ученике. Да није тако, зар би седели иза закључаних врата? Они су тада, још не знајући Писма (ср. Лук. 24, 32), а и пре силаска Духа Светога, и имали разлога за сумњу и страх! А ми данас, без обзира на то што нас од догађаја Васкрсења Христова дели више од двадесет векова, не би требало да имамо ни изговор ни оправдање за углавном веома бледуњаве и ником уверљиве „изразе радости", а заправо пројављене равнодушности и млакости у речима „Христос воскресе!" и „Воистину воскресе!". Двадесет векова између празног Христовог гроба и нâс требало би да тај одјек вечности, то пребирање струнâ и са ове и са оне стране побеђеног гроба, тај небоземни усклик – **„Христос воскресе!"** и **„Воистину воскресе!"** – још више појачају и оснаже, јер ми данас, за разлику од апостолâ тада, нисмо усамљени сведоци Васкрсења! Колико ли је испред нас неустрашивих сведока Васкрслог Христа у сваком од протеклих векова и у њима нанизаним годинама?! Конкретан одговор на Ваше питање би био: Васкрсење ће бити истинска и свеприсутна радост, и то опипљива и мотивишућа радост, само онда

Разговор

када наша свакодневица, а не тек један дан у години, буде потпуно обојена Васкрсењем; онда када ћемо сваком Божјем чеду, али баш свакога дана у години, попут светог бађушке Серафима Саровског, моћи пуног срца да кажемо: **„Христос воскресе, радости моја!"** А свака Литургија је, како данас тако и у сва времена, итекако гласна и нама доступна пројава управо те пасхалне радости, коју овај свет нити даје нити је може узети од нас. Дакле, што буде више нашег активног учествовања у Литургији, то ће бити више радости у нама и међу нама!

Појединим хришћанима, а посебно онима који припадају млађим нараштајима, јеванђелске истине вере се, у актуелним животним околностима, понекад чине конзервативнима и везују их за давна времена. Следствено, реч Божја, записана у Светоме Писму, често бива неразумљива, а самим тим и неприхватљива савременим хришћанима, те је потпуно оправдан став блажене успомене проте Георгија Флоровског да смо изгубили библијски ум. Како посматрате ову проблематику и који је начин за њено превазилажење?

Многи се данас плаше било чега што има макар и призвук конзервативизма. Тако се осећајући, они који се конзервативизма плаше, па га самим тим онда и одбацују од себе, само доказују у каквој подељености ума живе. Уколико би желели да заиста буду себи доследни, такви би онда требало да, под обавезно, из својих станова или кућа избаце, и то што пре, фрижидере, ормане, регале, али не мање и рачунаре и, посебно, оне „паметне" мобилне телефоне. Зашто? Управо зато јер су сви поменути предмети итекако присутни елементи, да не кажемо агенти, конзервативизма у нашим „слободоумно" опредељеним животима. Зар није тако? Ако је конзервативизам **процес чувања, али и заштите**, није ли онда фрижидер итекако конзервативна направа, јер се у њему чува и од пропадања штити храна? Шта да кажемо за ормане и регале? Шта тек у њима чувамо? А рачунари? А мобилни телефони? Све странице овога броја *Винограда Господњег* не би биле довољне да на њих стану само наслови свега онога што **чувамо** у нашим рачунарима и мобилним телефонима! Листа конзервативних „елемената" се тиме не завршава. Могли бисмо да пређемо и на наше тело па да видимо шта се тек у њему, а и зашто и на који начин, чува! Застанимо само крај нашег ума и моћи сећања.

Прота Милош Весин беседи на трибини у Позоришту младих у Новом Саду

А сећање је разнолико, јер, као што постоји когнитивно памћење, у истој равни постоји и емотивно, али и интуитивно памћење. У то нас уверава и савремена наука! Нећемо ум неминовно доводити у везу са мозгом, који има веома важну, и то конзервативно важну улогу! Наш мозак је изразито конзервативно оријентисан. Поменућемо два примера. Први је постојање нервних завршетака, такозваних синапси које имају важну улогу у процесу памћења, али и у процесу интегративног деловања нервног система. Други пример је улога адренокортикотропног хормона, супстанце коју производи ендокринолошки систем. Систем жлездâ са унутрашњим лучењем је код сваке труднице, а управо лучењем помену-

тог хормона, тесно повезан са развојем мозга у главици маленог бића које расте у њој. У организму трудне жене, например, услед било које психички или физички стресогене ситуације, њен систем лучи веће количине тог хормона који собом преплављује плод у утроби труднице и који је изузетно значајан у процесу чувања памћења у мозгу живог, а још нерођеног детета! На крају крајева, а заправо на почетку свих почетака, зар није свака мајчинска утроба најтоплији, најскровитији, али и најоптималнији и најконзервативнији простор на свету? Простор из кога потичемо сви ми! Сви, без обзира на то да ли смо конзервативни, либерални, неолиберални или већ какви год да смо... Дакле, опреза никад доста!

Све ово нагласивши, не можемо а да не наведемо и речи поменутог оца Георгија Флоровског када каже: „Црква није музеј мртвих остатака нити истраживачко друштво... Символ вере није остатак прошлости већ мач духа...” Е, видите, тај „мач духа” продире кроз ткање сваког времена, сваке цивилизације и свих култура. Наравно, свако време је имало и свој особен начин тумачења вере. Нису се узалуд свети Оци из епохе такозваног златног доба трудили да истину о Христу Оваплоћеном, Распетом и Васкрслом изложе језиком који ће бити доступан појмовном оквиру ондашњег света, који је сазревао на тековинама античког начина размишљања. Не каже се без разлога за светога Јована Златоуста да је он био „први прави христијанизовани Грк”. Није уопште било лако помирити и појмовно саобразити јудејски и јелински свет! А зар је ученицима свете браће Кирила и Методија било лакше на нашим просторима? А са каквим ли се тек изазовима носио Свети Сава у своме времену? Па ипак, наслеђе прошлости се никада у Цркви није доживљавало као „баласт” већ, напротив, као обавеза, јер је прошлост увек изнова у себи носила и надвременску димензију, али и живи доказ једног делотворног сведочења Христа. И ови наши дани имају свој особени језик којим се износе богооткривене истине и тумачи реч Божја. Црква, уз оправдани опрез, драге воље прихвата и предности савременог начина преношења порукâ, а ту свакако спадају и такозване друштвене мреже, као и све оно што је, путем интернета, могуће учинити у циљу ширења Христове речи. А што се поновног проналажења библијског ума тиче, то највише зависи од учесталости нашег живог и непосредног контакта са *Књигом живота* – Светим Писмом. Што дубље будемо проницали у дубине библијских порука, то ће нам и језик Цркве бивати све ближи. А ту је, свакако, Литургија од непроцењивог значаја. Црква је најбољи тумач речи Божје, а вазда присутна актуелност и примењивост речи Божје је најочигледнија баш у светој Литургији.

У својим предавањима и беседама често говорите о значају свете Тајне покајања и исповести, али и њеног правилног разумевања. Како савремени верник доживљава ову свету Тајну?

Света Тајна покајања и исповести се данас у свести великог броја наших верника доживљава, нажалост, као нешто врло индивидуално, а не као неодвојиви део светотајинског и литургијског живота Цркве. Као да смо заборавили да је свети Јован Лествичник са разлогом опомињао да је „покајање обнова Крштења”! А у речима истог светог Оца ми видимо и значајан део одговора на питање зашто је данас међу нама тако мало смирености, а све више безнађа. Игуман синајски је јасно то описао, рекавши: „Покајање је извор смирености... Покајање је кћи наде и порицање безнадежности...” Дошли смо – и долазимо већ деценијама и деценијама, ако не и вековима уназад – до једне чудне, да не кажем тужне ситуације. Наиме, оно што би требало да је део богослужбеног живота заједнице, а то је свакако и света Тајна покајања и исповести, постало је нешто што се сматра неким издвојеним елементом „приватне побожности”. Као и остали аспекти искључиво „приватно” схваћене „побожности”, и однос према покајању и исповести јесте резултат већ поменутог искључиво индивидуалистичког поимања Цркве. И ту видимо колико је Флоровски био у праву када је, не без сете, правилно приметио да се у хришћанству двадесетог века „лично изродило у приватно”. Свакако,

Разговор

и лична побожност има своје место у верско-духовном животу, али таква побожност никада не може и не сме да замени учествовање у литургијској *Заједници светих*. А без свести да је Црква, пре и изнад свега, Тело Христово и *Заједница светих*, она ће се, пре или после, неминовно свести на „сервис за пружање верских услуга". У раном хришћанству покајање је, према речима оца Џона Хрисавгиса, било „свечани јавни чин помирења, кроз који би грешник поново био приман у црквену заједницу". Хришћанин се никада не моли као егоцентрична особа већ као члан заједнице. Хришћанин, и када греши, греши у односу на неко конкретно биће, можда баш у односу на некога са ким недељом и празником дели исти молитвени простор. А да не помињемо веома тужну ситуацију у многим великим градовима, где они који су сабрани као удови Тела Христовог нити познају, а нити имају жељу да упознају онога ко се недељама, месецима, па и годинама моли покрај њих. Бићу слободан да пред Вашим цењеним читаоцима отворим драгоцени дневник светога Јована Кронштатског под називом *Мој живот у Христу*, па да сви заједно прочитамо његове речи о покајању и исповести: „О колико се треба припремати за исповедање! Колико се треба молити за успешно вршење тог подвига! А какво је незнање духовне деце! Данонoћно треба седети са њима, са миром, кротошћу и дуготрпљењем поучавати свакога од њих. Какав је крст за свештеника исповест, уз свест о незнању оних који се исповедају, о њиховој хладноћи, свакојакој греховности, и због свести о својој кукавности, својој немоћи, млакости, тромости срца за саосећање и за ревновање за славу Божју и спасење ближњих, као за своје сопствено!" Мада су ово речи свештеника, у њима видим преламање снопа одговорности коју носе како они који исповедају, дакле свештеници, тако и они који се исповедају, наши верници. Када бисмо мало чешће и ревносније обнављали тај „завет са Богом", како је, између осталог, свети Јован Лествичник називао покајање, тојест ако бисмо се подсећали на то да је света Тајна крштења заправо **први покајни корак у нашем животу**, па ако бисмо, онда, чешће своје стопе усмеравали у ритму тог и таквог покајног хода кроз живот, свакако да би се у нас вратило и оно за чим толико чезнемо, а то је радост!

На крају, коју поруку бисте упутили читаоцима *Винограда Господњег*?

У светлу свих Ваших постављених питања и мојих скромних покушаја да одговорим на њих, не бих се усудио да упућујем ма какву своју поруку Вашим читаоцима, али бих зато све нас, и то не са малом радошћу, подсетио на више него охрабрујуће речи једнога од светих Отаца Цркве. Те речи често ишчитавам, јер се из дана у дан све више уверавам да нам је животно неопходан живи и непосредни контакт са нашим **небеским пријатељима**, са светитељима, са онима које је Христос прославио. Међу светитељима, свети Оци су, рекао бих, посебно блиски сваком боготражитељу, јер нас умивају радосним капима својих покајних суза увек када их молитвено призивамо, али и када њихове поуке и поруке читамо и памтимо. Свети Василије Велики, архиепископ Кесарије Кападокијске, у писму једном свом духовном чаду пише, између осталог, и ово: „Ако се бар имало надаш спасењу или бар најмању помисао на Бога имаш (...), пробуди се без оклевања... Постоји време трпљења, време дугог страдања, време исцељења, време исправљања. Да ли си се спотакао? Устани. Да ли си сагрешио? Престани... Сви су спремни да те дочекају и да поделе твоје напоре. Немој дубље да тонеш. Сети се старих дана. Има спасења, има и опоравка. Буди доброг расположења и не очајавај. Пред нама није закон који без милости осуђује на смрт већ милост која опрашта, очекујући да се усмериш ка добру..."

Разговарао презвитер др Милан Бандобрански

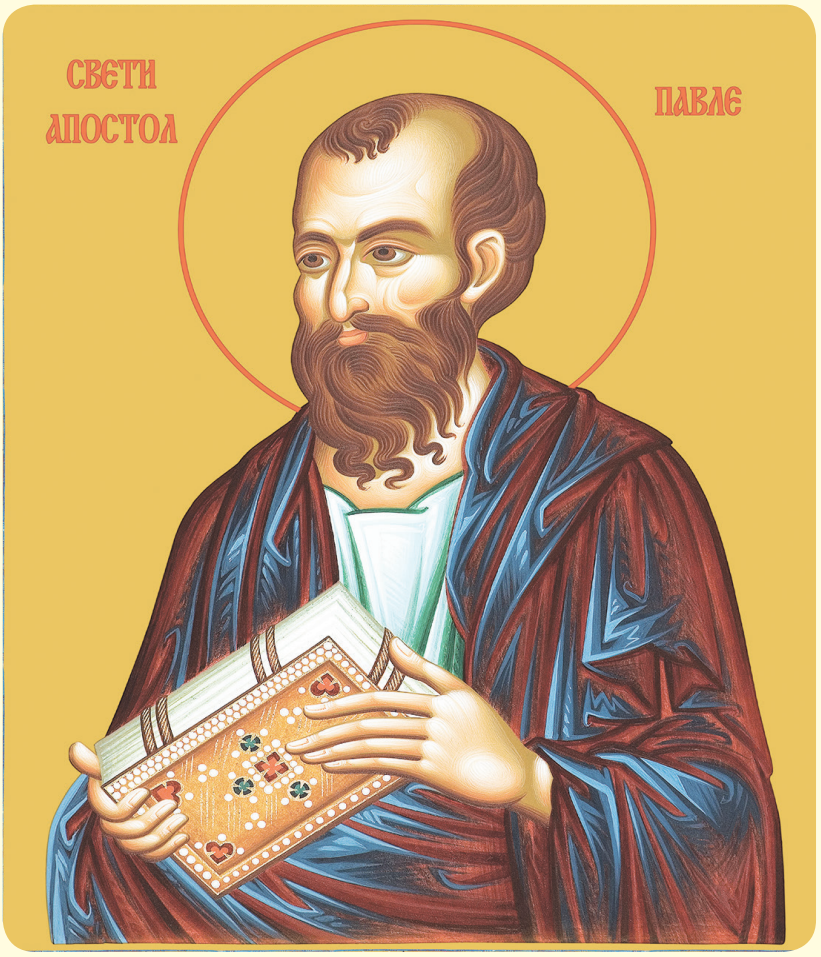
Оче, да те питам

Протонамесник Игор Игњатов: О СМИСЛУ И ЗНАЧАЈУ НЕПРЕСТАНЕ МОЛИТВЕ

У Посланицама светог апостола Павла на више места проналазимо духовне савете о савршавању непрестане молитве. У циљу да предочимо суштину апостолских савета о непрестаној молитви, који су упућени и свима нама, члановима Цркве, поставили смо следеће питање протонамеснику Игору Игњатову:

Како да у животу применимо речи апостола Павла: „Молите се Богу без престанка" (I Сол. 5, 17)?

Све појаве духовног живота доживљавамо целим својим бићем, али ниједну од њих не можемо у целости појмити својим умом и до краја изразити и саопштити људским речима. У складу са тим, када говоримо о молитви, немогуће је дати њену јасну дефиницију. Ни у Светом Писму нема дефиниције молитве. Углавном се говори о молитви као феномену и о њеним својствима (Мат. 6, 5 – 13; Марк. 11, 25), о сили молитве и врлинама које је прате (Мат. 17, 21; 21, 22), као и о потреби и о начину вршења молитве. Међутим, Свето Писмо не даје прецизно и општеобавезујуће одређење молитве. Сâм Господ Исус Христос нам Својим мољењем преноси искуство молитве као обраћање Богу Оцу, о чему сведочи Нови Завет (Мат. 26, 39; 41; 42; 44; Јевр. 5, 7). Слично је и са делима светих Отаца, у којима постоје разрађене расправе о молитви, засноване на личном доживљају облагодаћених људи. За ову прилику бисмо из мноштва светоотачких речи о молитви навели расуђивање светог Јована Лествичника: „По каквоћи, молитва је сапостојање душе са Богом. По своме дејству, то је одржавање космоса, помирење са Богом, мајка сузâ и њихова кћи у исти мах, умилостивљење за грехе, мост којим се прелази преко искушењâ, грудобран који штити од сваке муке..., бесконачни подвиг..., предсказивач будућих добара, предзнак вечне славе" (*Лествица*, поука 18). Из ових речи светог Јована Синајског видимо да молитва није просто изражавање религијских осећаја кроз изговарање појединих речи и образаца него је она потпуно и свецело предавање човека Богу као Једином Извору вечног постојања. У молитвеном заносу човек се предаје Богу у свеукупности својих својстава и енергија – и умом, и душом, и телом. Ако је циљ и савршенство љубави *љубити Господа Бога свога свим срцем, душом, умом и снагом својом* (Марк. 12, 30), онда се

Свети апостол Павле

Оче, да те питам

савршенство молитве огледа у предавању целога свога бића Богу, што значи да молитва треба да обухвати и у потпуности прожме и срце, и душу, и ум, и тело. Неизрецивост молитвеног заноса свети старац Софроније из Есекса поетски је изразио као највиши вид уметности: „Молитва је непрестано стваралаштво, узвишеније од сваке друге уметности или науке. Путем молитве ми долазимо у додир са Беспочетним Бићем... Молитва је чин највише мудрости, врлине и лепоте над лепотама. Она је свети занос нашег духа" (*О молитви*, стр. 21). Молитва по своме садржају може бити прозбена – у којој од Господа нешто иштемо; благодарна – у којој Богу благодаримо за сва знана и незнана добра; и славословна – као најсавршенији облик молитве у којој хришћанин, славословећи Бога, учествује у вечној слави Божјој напредујући тако на путу обожења. Непрестаном молитвом се, како вели преподобни Јустин Ћелијски, „...нама са неба даје од Господа Васкрслог радост у страдањима за Њега, у борбама за Њега, у подвизима за Њега, у живљењу за Њега, у умирању за Њега" (*Тумачење Прве посланице Солуњанима*, стр. 613). Како у једној својој беседи говори свети Јован Златоуст, у свету нема ничег силнијег од човека који се моли.

Човек своје бивствовање на земљи остварује као биће времена и простора. Време и простор пак имају противречну улогу у човековом биолошко-физичком постојању, јер осим улоге спајања имају и улогу раздвајања. Трагика раздвајања у времену и простору најочигледније се види у чињеници смрти. Због тога апостол Павле захтева од хришћана молитву увек и на сваком месту, јер молитва постаје сила која кроз човека укида просторно-временску раздвојеност. На тај начин простор и време – кроз молитву и молитвом – не бивају чиниоци раздвајања него чиниоци спајања и доносиоци вечности и обожења за човека. Велики богослов и тајновидац наших дана, свети Софроније Есекски, сопствено молитвено искуство богообштења у времену и простору описује на следећи начин: „Наше овоземаљско постојање је условљено временом и простором... Време је *место* нашег сусрета са Творцем: време је процес актуализације Божје замисли о творевини" (*О молитви*, стр. 26).

Молитвом се на тај начин превазилазе закони створене и пале природе, човекова природа се исцељује кроз победу над смрћу и човек обожењем постаје вечно биће. На молитву без престанка подстиче Сâм Господ Христос у Гетсиманском врту када Својим ученицима, али и хришћанима свих времена, говори: „Бдите и молите се да не паднете у искушење" (Мат. 26, 41). Знајући слабост људске природе, Спаситељ додаје: „Јер је дух срчан, али је тело слабо" (Мат. 26, 41).

Свети апостол Павле је на више места, укључујући и поменути стих из Прве посланице Солуњанима, давао упутства и поуке хришћанима како да се моле. Осим што заповеда хришћанима да се моле без престанка,

он Филипљанима поручује: „Не брините се ни за шта него у свему са молитвом и мољењем захвалношћу казујте Богу жеље ваше" (Филипљ. 4, 6). О месту молитве у складу са потребом њене свудаприсутности, Апостол у Првој посланици Тимотеју вели: „Хоћу, дакле, да се мужеви моле **на сваком месту**, подижући свете руке без гнева и двоумљења" (I Тим. 2, 8). Заповест сличну оној која је упућена Солуњанима, апостол Павле понавља и у Првој посланици Тимотеју: „А права удовица и усамљеница нада се у Бога и проводи у молитвама и мољењима ноћ и дан" (I Тим. 5, 5). Блаженопочивши епископ Атанасије Јевтић је исправно закључио: „Молитву, и то баш непрекидну (I Сол. 5, 17; Фил. 4, 6; I Тим. 2, 8; 5, 5), тражи Апостол од свих хришћана и наглашава њен еклисиолошки карактер: *Сваком молитвом и мољењем, молите се у Духу у свако доба, и уз то бдите са сваком истрајношћу и мољењем за све свете* (Еф. 6, 18). Молитва Цркве, по апостолу Павлу и Јовану Златоусту, јесте сами живот и дисање њено у Христу и у Духу, јер се кроз Христа – *Посредника* даје Дух Утешитељ" (*Еклисиологија апостола Павла*, стр. 237). Идентитет Цркве је утемељен на молитви Цркве, светој Евхаристији, која представља најузвишенији молитвени покрет ка Богу.

Молити се без престанка не значи стајати стално на истом месту и износити искључиво уобичајене и препоручене молитвене обрасце. То је нама људима и практично немогуће, пошто наша телесна природа има потребу за одмором и сном. Поменути молитвени изрази из молитвеника су, наравно, препоручени, али, кроз духовно напредовање, они постају недовољни да изразе нашу чежњу за Богом. За разлику од човека као духовно-телесног бића, бестелесне силе „неуђутним устима и непрестаним славословима" узносе молитву као благодарење и славопој Богу, како и слушамо у *Молитви анафоре* или *узношења* у Литургији светог Василија Великог. Са друге стране, свест да непрестано ходимо пред Богом чини да молитва, особито молитва Исусова, тече у човеку, иако је он не мора изговарати гласом и језиком него умом, како и каже апостол Павле: „Али у Цркви више волим рећи пет речи умом својим, да и друге поучим, неголи хиљаде речи језиком" (I Кор. 14, 19). Молитва се, дакле, не може ограничити искључиво говором. Чак се многоговорење и празнословље карактеришу као изрази неверовања, јер наш Отац зна шта нам треба пре него што заиштемо (Мат. 6, 7 – 8). Молитва јесте и говор, али је битно да она постане и унутрашњи говор, невербална комуникација и веза са Вечним и Личним Богом. Молитвени труд и подвиг рађају молитвени етос који развија свест да се хришћанин на сваком месту и у свако време мислено налази пред Богом и да све своје активности усклађује са том свешћу. Код хришћана који су молитву учинили најважнијом делатношћу свога живота она постаје духовно дисање које удахњује живот вечни и сједињује се са телесним дисањем. Кроз речи: „Господе, Исусе Христе, Сине Божји, помилуј ме!" сваким удисајем и издисајем у срцу и уму човека савршава се помињање Исусовог имена. Молитва Исусова код светитељâ савршава се и у току сна будући да је она у њима постала део њихове личности, тако да се у њима остварују речи из *Песме над песмама*: „Ја спавам, а срце је моје будно" (5, 2). Како богословствује преподобни Јустин Ћелијски, непрестана молитва стиче се „истрајним, упорним и немилосрдним приморавањем себе на молитву, док нам Господ због нашег усрдног труда не буде дао благодати Своје да нам молитва постане радосна неопходност, као дисање у плућима... Што више, и упорније, и истрајније примораваш себе на молитву, Господ ће ти све више и више давати благодати, па ће ти молитва постати пријатна и неопходна навика, а постепено и друга природа. А онда, срце се сâмо моли – и кад спаваш, и кад ходаш, и кад седиш, и кад разговараш" (*Тумачење Прве посланице Солуњанима*, стр. 613). Молитва никада не престаје без обзира на слабост људске природе и њену потребу за обновом кроз одмор у сну. Због тога је у дневном богослужбеном кругу установљено богослужење које зовемо повечерје, у којем се, кроз молитве пред спавање, тражи Божја благодатна заштита у периоду сна, када човек не може свесно да се моли.

Оче, да те питам

Молитвени подвиг, осим борбе са слабошћу тела и лењошћу, подразумева и творење свих осталих врлина. Свети Максим Исповедник у 57. одговору Таласију јасно наглашава повезаност молитве са свим делатностима хришћанина подвижника: „Молитва је усрдна... када онај ко се моли ту своју молитву упућује Богу заједно са делима којима испуњава заповест Божју, при чему она не представља само неделатно искање које се узноси пуким речима, или напросто звучањем гласа који силази са језика, него је делатна и жива када се надахњује начинима испуњавања заповести. Јер, очито је да суштина молитве и искања јесте чињење врлинских дела" (*Одговори Таласију*, том II, стр. 101). У том смислу сваки чин човеков представља молитвени чин, како богомудро расуђује свети Порфирије Кавсокаливит када каже: „Све... тешкоће, искушења, рад, терет, активност, када бивају из љубави према Христу, у слави Његовој, када представљају служење, онда се схватају и као молитва. У супротном, ако и подвижник постанеш по својој вољи, твоја молитва ће досезати до таванице на твојој келији, а никада до Престола Божјег" (Свети Порфирије Кавсокаливит, *Сведочења*, стр. 186).

Непрестана молитва је узвишен, али не и неостварив идеал, само ако се схвати на прави начин, а то је свест да човек увек и на сваком месту треба да призива Име Божје и да чини врлинска дела у Име Божје. Уз све врлине, најближи пратиоци молитве јесу радост и захваљивање. Због тога апостол Павле, пишући Солуњанима, најпре каже: „Радујте се свагда" (I Сол. 5, 16), а потом саветује: „Молите се непрестано" (I Сол. 5, 17), и, напослетку, после радости и непрестане, постојане молитве, ову тријаду крунише захваљивањем, и то на свему: „На свему захваљујте, јер је ово воља Божја за вас у Христу Исусу" (I Сол. 5, 18).

Све речено јасно и сажето је исказано у једном разговору који се описује у *Старечнику*. Реч је о дијалогу који су са трезвеним и проницљивим авом Лукијем водили јеретици масалијани. Они су погрешно схватали управо заповест о непрестаној молитви. Будући заробљени у формалистичком поимању молитве, у исти мах су порицали вредност и потребу других аспеката труда и подвига. Посебно је занимљив закључак разговора кроз који се види саборно-црквени карактер непрестаног и општег молитвеног динамизма, чији је циљ бескрајни живот у Богу. Ево како је текао тај разговор:

„Посете једном аву Лукија неки од такозваних монаха молитвеника. А старац их упита:

–Какво је ваше рукоделье?

А они рекоше:

–Ми се не дотичемо рукоделâ већ, као што вели велики Апостол, непрекидно се молимо.

А старац их упита:

–Не једете?

Рекоше:

–Да.

А он вели:

–А када једете, ко се моли за вас?

Па их опет упита:

–Не спавате?

Рекоше:

–Да.

А старац вели:

–А када спавате, ко се моли за вас?

И не нађоше шта би му одговорили на то. А он им рече:

– Опростите ми, али не чините онако како говорите. А ја вам казујем да се непрекидно молим обављајући своје рукоделье. Седнем, уз помоћ Божју, па поквасим палмове нити и плетем ужад говорећи: *Помилуј ме, Боже, по великој милости Својој, и по обиљу милосрђа Свога очисти безакоње моје* (Пс. 50, 1).

Па им вели:

– Зар то није молитва?

Рекоше:

– Јесте.

Он им рече:

– А када проведем цео дан радећи и молећи се, зарадим, више или мање, око шеснаест новчића, па два од њих дам на вратима (делио је милостињу на градским вратима), а остале потрошим на храну; а онај који је добио два новчића моли се за мене и када обедујем и када спавам и тако се, благодаћу Божјом, испуњавају речи *Молите се непрекидно*" (*Старечник*, стр. 213 – 214).

Библијски појмовник

Протојерej-ставрофор Милован Миодраговић: ПРОРОЧКА КЊИЖЕВНОСТ У БИБЛИЈИ

Старозаветна збирка богонадахнутих књига завршава се низом пророчких списа, књигама четворице великих пророка: Исаије, Јеремије, Језекиља и Данила, а одмах затим следе списи дванаесторице такозваних малих пророка: Осије, Јоила, Амоса, Авдије, Јоне, Михеја, Наума, Авакума, Софонија, Агеја, Захарије и Малахије.

У Светом Писму Старога Завета спомињу се имена више пророкâ који су јудејском народу објављивали вољу Божју. Први се као пророк спомиње Аврам (I Мојс. 20, 7). Старозаветни пророци нису само наговештавали будуће догађаје из историје спасења. Они су се итекако бавили и друштвеним збивањима у свом времену, те су често опомињали народне владаре, али и цео народ, позивајући их да живе по законима Господњим. Обазирали су се и на минула времена тумачећи свештену историју библијског Израиља, али су имали и дар да објаве и оно што је тек требало да се догоди у ближој или даљој будућности, а посебно у вези са централном темом Библије, доласком Бога у телу, Оваплоћењем Логоса Божјег. Нису, међутим, само пророци пророковали о Оваплоћењу Христовом него су и сâми историјски догађаји, па и сва природа, наговештавали долазак Бога у телу; све је указивало на Онога Који ће доћи. Зато највећи број библијских истраживача говори да је цела Библија – како Нови тако и Стари Завет – Књига о Господу Исусу Христу.

Првим и највећим старозаветним пророком сматра се Мојсије и он је у Светоме Писму Старога Завета описан као праслика Самога Господа и Спаситеља Исуса Христа, Месије и Искупитеља. Бог се открио Мојсију као *Бог отаца његових, Бог Аврамов, Исаков и Јаковљев*, и послао Мојсија и његовог брата Арона да изведу народ јудејски из ропства у Египту.

Пророци су, даром Духа Светога и оком вере, видели оно што је било, што јесте и што ће бити. У својим виђењима су описали прошла времена, од постања света и човека, али су описивали збивања и околности времена у којем су живели, указујући и на будуће догађаје.

Позивали су на држање истините вере и понекад оштро критиковали народ због отпадништва од вере, а посебно су замерали народним вођама због маловерности, неверја или идолопоклонства. По дару ревности за веру у Јединога Истинитога Бога, понекад су били веома строги у својим опоменама и позивима на покајање и повратак вери. Народ их је углавном поштовао и називао слугама Божјим или гласницима Божјим, док су их владари у Израиљу често прогонили и убијали.

Старозаветну пророчку књижевност посебно карактерише указивање на долазак Месије и на испуњење очекивања и наде Израиља. Пророци су најавили Његов долазак, описали Његово Рођење од Дјеве, указали на неке детаље из Његовог овоземаљског живота, Његово Распеће и страдање за живот и спасење света, погребење и Васкрсење. Свети пророци су неколико векова пре Христовог Рођења описали тај догађај као да су се налазили у витлејемској пећини у ноћи Рођења Богомладенца, а Његово Распеће забележили као да су се налазили испод Крста са Његовом Пресветом Мајком. Наговестили су и Васкрсење Христово и Његово Вазнесење на небо, као и Други долазак у слави. Пророци су били весници воље Божје. Зато њихова виђења најчешће почињу речима: *Говори Господ*, или *Господ рече*, или *Реч која дође од Господа*...

Код светих старозаветних пророка сусрећемо и многе христолошке и сотириолошке поруке: да се све то што поручују и пророкују догодило, да ће се тек збити или да се дешава за живот и спасење света. Свети пророк Данило види поље костију које Господ облачи у тело и оне устају. То је јасна најава онога на шта ће новозаветни тајновидац будућности, свети Јован Богослов, још детаљније указати, а то је вера и нада свакога човека да је смрт пролазна стварност и да ће Господ, када поново дође, сакупити прах, поново сјединити душу и тело и у преображеној стварности настанити човека у вечном Царству љубави Своје.

Из светоотачке ризнице

Преподобни Јустин Ћелијски: БЕСЕДА НА РОЂЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

Данас је рођендан Пресвете Богомајке. То значи, данас је рођендан једине истинске Радости у овоме свету, једине истинске и бесмртне Радости. Гле, „њено рођење", вели се у црквеној дивној данашњој песми, тропару, „објави радост целоме свету, целој васељени". Какву то радост јавља жена Ева када ми знамо да је жена унела грех, смрт и ђавола у овај свет?

Чиме је то њен рођендан уистину празник вечне радости? У томе што је она Мајка Богочовека Господа Христа, што нам је родила Бога. А има ли ишта од тога већег у овоме свету? Бог, Кога смо ми били отерали, род људски отерао са земље гресима својим, страстима својим, залима својим – тај Бог рађа се од Пресвете Дјеве Марије... Чиме је она заслужила то? Светим животом својим... Њену душу није ломила никаква страст. Сва света, сва у храму, претворивши и тело своје у храм Божји и душу своју у храм Божји, она је заиста удостојила себе да постане Мајком Божјом у овоме грешном земаљском свету.

Родивши нам Бога, она је родила – кога? Родила је Вечни Живот за нас људе, родила је Вечну Истину, родила је Вечну Правду, родила је Вечно Добро... Оно што само Бог може дати овоме свету. Од тога ништа у овом свету не може бити веће и моћније и силније и истинитије и радосније. Родивши нам Бога, она је родила Онога Који је скинуо проклетство греха са рода људског; још нешто страшније – проклетство смрти; још најстрашније – проклетство пакла и владавину ђавола. Јер, кроз грехе у овом свету, који су главно оруђе ђавола, ђаво влада гресима, залима. А Он, Бог, дошао је на радост и светом Својом божанском Истином, Својом божанском Правдом, Својим божанским Животом...

И вели се у дивном данашњем тропару Пресвете Богомајке да је Господ Христос, уништивши проклетство, у исто време уништио смрт и даровао нам живот вечни. Ето вечне радости, ето радости коју је донела Пресвета Богомајка овоме свету. Родила нам је Бога – Победитеља смрти, Победитеља пакла, Победитеља мучитеља рода људског, Победитеља страшног и ужасног ђавола. И родивши нам Њега, она је заиста родила Бога, Који је изнад смрти, Који је однео победу над свима смртима, победу над ђаволима и свима ђаволима. Да, тако је она постала уистину, заједно са својим божанским Сином, Победитељка смрти и Даватељка вечнога живота.

Како овај свет изгледа страшан у мраку греха и у тами смрти? Гле, грануло сунце Васкрсења Спасовог! Из Његовог гроба свет је први пут осетио вечну бесмртну радост, први пут се човек осетио јачим од смрти, први пут се човек осетио јачим од ђавола, први пут се човек осетио јачим од пакла. Јер, Васкрсење Господа Христа и јесте живот вечни. По једној мисли од светог Василија Великог, Васкрсењем Својим Господ је пропутио пут сваком телу људском у бесмртност и живот вечни, сваком телу, и моме и твоме. И сваком човеку услов је да сатиремо грех што је у нама, да побеђујемо грех, да се боримо против њега, и тиме ми ћемо стећи постепено вечне божанствене силе које насељују и усељују вечни божански живот у наше људске душе.

Какав би изгледао свет без Господа Исуса Христа? Мрак, тама. Цео свет непрегледна гробница, у којој се слажу телеса људска једно до другог, где је сав овај свет поплочан костима људи. Сав је програмиран страшно остацима људског бића. А кад је грануло Васкрсење Спасово, вечни живот, онда је заиста бесмртна и вечна радост посетила земљу и цео род људски и обистинило се оно што се дивно хвали и пева у песми Пресветој Богородици: да је сва васељена заливена вечном божанском радошћу. У данашњој радости, у данашњем Празнику, у данашњем рођендану Пресвете Богомајке, засијала је и радост божићна и радост ускршња, и радост преображенска. Јер нико потпуније, нико савршеније није испунио Еванђеље Господа Исуса Христа у овоме свету од Пресвете Богомајке. Она је прва после Њега победила смрт, прва после

Из светоотачке ризнице

Њега јавила се безгрешна у овоме свету, прва донела у овај свет вечну божанску истину, вечну божанску правду. И ми сад знамо да се боримо против сваке лажи, а прва и основна лаж у овоме свету – то је безбожништво, то је лудило људског бића, то је тврдња да нема Бога (Пс. 14, 1), то је савршено лудило у које може пасти човек.

А Господ Христос Сав у овоме свету, Сав Бог кроз Њега у овоме свету, показао је и показује непрекидно кроз Своје свето Еванђеље и кроз Своју свету Цркву, кроз њене молитве, кроз њене божанске силе васкрсне и бесмртне, показује да је Он заиста Истинити Бог и Истинити Живот Вечни. И зато је дошао у овај свет да подари Себе, Бог дарује Себе нама! Ништа више Он није могао да нам подари него што нам је даровао – Себе, а са Собом дарује нам све што треба и у овом и оном животу, све што људском бићу треба у свима световима. Он нам је даровао све то преко Пресвете Богомајке која се удостојила да Њега роди, Њега Бога она безгрешна родила на радост свима нама. Родивши нам Њега, она нам је дала све што Бог Љубави може дати свету, што Бог Љубави може дати човеку и роду људском. Ништа човек не може више тражити од Господа Исуса Христа него што је Он донео.

Шта му је то, које је то добро које би човек затражио од Бога, а да му Он није дао и да није донео на свет? Ако је правда – вечна је Правда у Њему; ако је истина – вечна је Истина у Њему; ако је добро – вечно је Добро у Њему; ако је лепота – вечна је Лепота у Њему... Ето, у Њему је и Њиме је дато свима нама, све то роду људском кроз Цркву Христову. Гле, Еванђеље Господа Исуса Христа кроз овај свет и у овоме свету. Погледајте наше светиње, погледајте задужбине светих царева и краљева наших, погледајте свете мошти које имамо. Свуда чудесна божанска сила Христова дејствује и дела, свуда Он показује Себе као Бога. Чудеса у Светом Прохору Пчињском, чудеса у Острогу, чудеса у Дечанима, у свима светињама српским.

Ето, ето, Живог, Васкрслог Христа Господа међу нама, ето вечне духовне радости за свако људско биће. Не плашимо се смрти, не плашимо се туге, не плашимо се жалости, јер гле, Васкрсли Господ и Пресвета Богомајка дарују нам вечну правду. Најзаслужнија за то, после Самог Господа Исуса Христа и Јединог Човекољупца, јесте Пресвета Богомајка. Зато је њен рођендан, њено рођење почетак нашег спасења. Заиста, јер нам је Спаса Христа родила. Да није ње, не би било ни Божића; да није ње, не би било Васкрса; да није ње, не би било Богојављења; да није Ње, не би било Преображења; да није Ње, не би било Спаситеља света и род би људски остао у тами греха и смрти и у чељустима самог ђавола. Нека је њој вечна слава и хвала и од нас малих и недостојних.

Нека би њене свете молитве испуњавале наше душе том вечном и бесмртном радошћу, коју је она донела на свет родивши нам Господа Исуса Христа. Њој слава за све! Њој се молимо да нам дâ силе да извршујемо заповести Еванђеља Спасовог, еда бисмо се и ми удостојили, када кренемо из овога света у онај свет небеских красота и лепота, небеских хорова светитељâ, испред којих, као једина безгрешна после Господа Христа, стоји Пресвета Богомајка. Нека њене свете молитве воде свакога од нас, свако српско биће, свако православно биће, свако људско биће.

Није узалуд да су све наше задужбине, мање-више, почев још од Студенице, посвећене Пресветој Богомајци, или њеном Рождеству, као што је Студеница, или Ваведењу, или Успенију. Њу наши свети преци славили су најчешће после Господа Исуса Христа. То је аманет од свију њих свима нама: да душе своје освећујемо и просвећујемо вршећи заповести Господа Исуса Христа, живећи по Његовом светом Еванђељу. И да тако непострадано изиђемо из овога света и уђемо у онај свет где би боравили са светим анђелима и светитељима Божјим, непрекидно славећи Чудесног Господа Исуса Христа и Његову Пресвету Богомајку, којој нека је част и слава, сада и увек и кроза све векове. Амин.

Преподобни Јустин Ћелијски, *Празничне беседе,*
Београд, 1998, стр. 335 – 338.

Старечник

О ави Киру

1. Када су аву Кира Александријца упитали у вези са блудним помислима, одговорио је следеће:

– Ако немаш помисао, немаш ни наде; ако немаш помисли, имаш дела. То значи да онај који се не бори против греха у помислима и не противи му се, он га чини телесно. Јер онога који чини дела, тога помисли не узнемиравају.

– Старац, пак, упита једнога брата:

– Да немаш можда обичај да причаш са женом?

– А брат рече:

– Не. Моје помисли су као стари и нови сликари: узнемиравају ме сећања и приказе женâ.

– А старац му рече:

– Мртвих се не плаши, али живе избегавај и занимај се више молитвом.

О ави Ксоју

1. Упита неки монах аву Ксоја:

– Ако се нађем негде и поједем три комада хлеба, да то није много?

Старац му вели:

– Јеси ли на орање дошао, брате?

А он још упита:

– Ако попијем три чаше, да ли је то много?

Овај одговори:

– Ако нема демона, није много; а ако га има, много је. Јер, вино је страно монасима који живе по Богу.

2. Причао је неки од отаца о томе како ава Ксоје Тивејски беше једном дошао на Синајску гору, па, враћајући се оданде, сусрете монаха који му уздишући рече:

– Жалосни смо, аво, због суше.

А старац му вели:

– А зашто се не молите и не иштете од Бога?

Рече му монах:

– И молимо се и чинимо литаније, али нема кише.

Старац му вели:

– У сваком случају не молите се истрајно. Хоћеш ли да видиш да је тако?

И он, молећи се, пружи своје руке ка небу и одмах поче да пада киша. Видевши то, монах се веома уплаши, па падне ничице и поклони му се. И старац отиде. А монах свима исприча шта се догодило. И сви који чуше за то, прославише Бога.

О ави Ксантијасу

1. Рекао је ава Ксантијас:

– Разбојник је био на крсту и оправдао се једном речју; а Јуда је био прибројан заједно са апостолима и за једну ноћ изгубио сву плату и са небеса сишао у пакао. Због тога не треба да се хвали нико од оних који су успешни; јер сви који су имали поверења у себе, пали су.

2. Попне се једном приликом ава Ксантијас из Скита у Теренут и на месту где се овај подвизавао донесу му мало вина због његовог труда у подвигу. А неки који беху чули за њега доведу му једног узетог. И демон стаде да вређа старца:

– Довели сте ме овом пијаници?

А старац не хтеде да га изагна, али због такве клевете ипак рече:

– Верујем у Христа, да ћеш изићи пре но што ову чашу испијем.

И тек што старац поче да пије, демон повика:

– Печеш ме, печеш ме!

И пре него што старац испи, овај, благодаћу Христовом, изиђе.

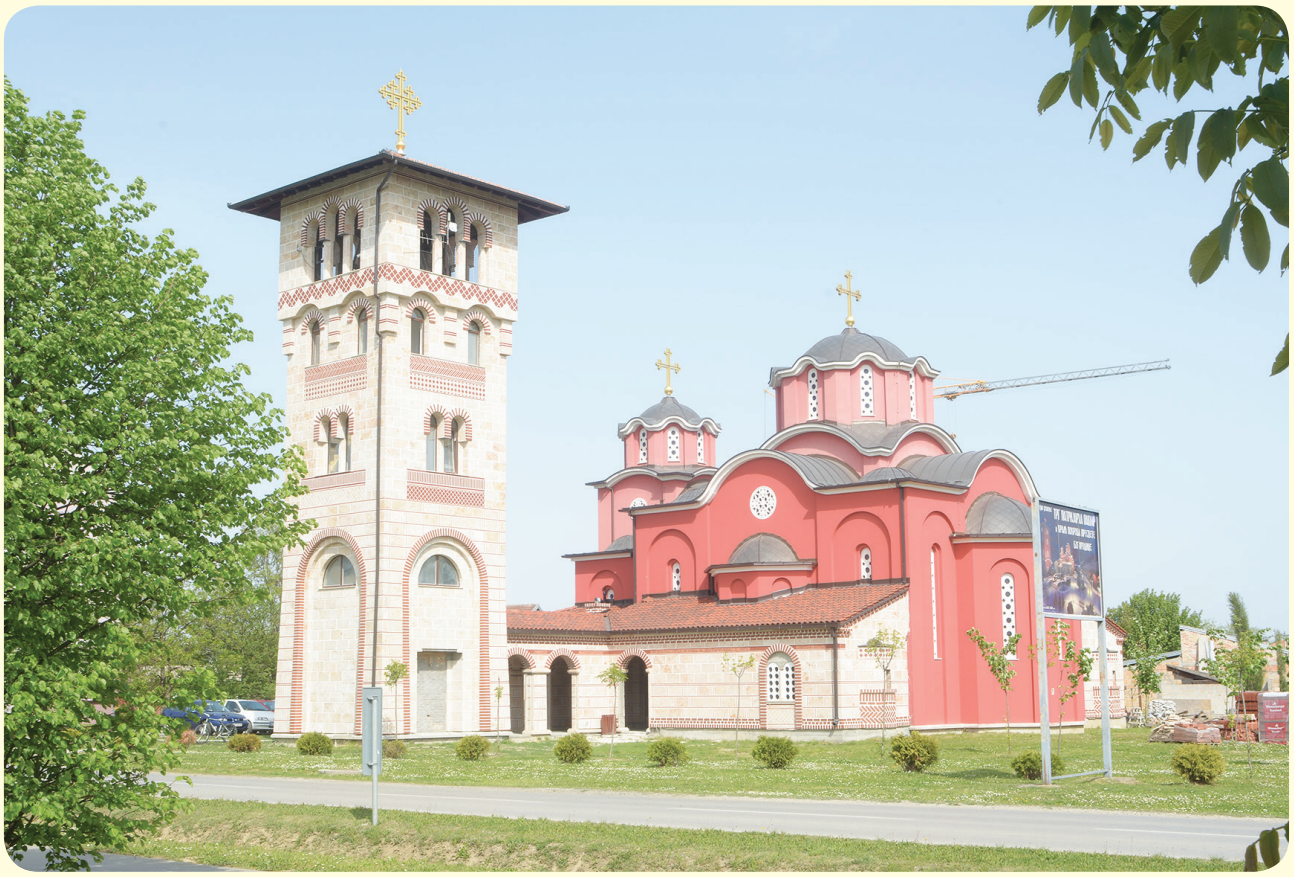
3. Он исти је рекао:

– Пас је већи од мене јер и љубави има и никога не осуђује.

Старечник, Беседа, Нови Сад 2000, стр. 210 – 212.

Презвитер Радован Маљковић: ХРАМ ПОКРОВА ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ У БАЧКОЈ ПАЛАНЦИ

Покровски храм у Бачкој Паланци

На основу археолошких налаза и писаних сведочанстава доказано је да на простору данашње Бачке Паланке људи живе непрекидно од праисторије до данас. Да су Срби ту од 11. века подизали своја насеља, потврђују археолошка налазишта и имена ових места. Храмови које су наши преци тада градили били су од трошног материјала. Услед честих изливања Дунава, као и због многих ратова Срба са Угрима, а касније Срба и Угара са Турцима, мало њих је остало сачувано до данас. Знамо да се назив Паланка користи од 1593. године, а да је православна црква, посвећена празнику Рођења часнога, славнога Пророка и Претече Господњег Јована Крститеља, подигнута после Велике сеобе под патријархом Арсенијем Чарнојевићем и да се налазила у близини Дунава. Због тога што је и она била изложена честим поплавама, уз дозволу власти је порушена, а њен материјал искоришћен је за градњу новог храма. У будућим вековима тај храм је подмиривао духовне потребе српског православног живља у Бачкој Паланци.

После Другог светског рата, национална структура у Бачкој Паланци се значајно променила, а током и после ратних сукоба деведесетих година прошлога века у бившој Југославији, велики број Срба доселио се у Бачку Паланку. Услед ширења града и повећаног број верникâ, као и због верске обнове која је тих година уследила, указала се потреба за изградњом новог храма. После нешто више од триста година од изградње старе цркве и двеста година од изградње данашњег Светојованског храма, у бачкопаланачком насељу Синај подигнут је нови православни храм посвећен Покрову Пресвете Богомајке.

Из летописа

Црквиште за храм је освештано 12. јуна 2008. У јесен исте године, 20. октобра, на празник светих мученика Сергија и Вакха, почели су радови на изградњи темељâ који су завршени 26. новембра. У Недељу сиропусну, 1. марта 2009, Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј је извршио чин освећења темељâ. Неколико стотина присутних верника осетило је у својим срцима неизрециву радост због тога што су постали сведоци овог историјског догађаја.

Прва фаза зидања храма почела је 26. марта 2009, а завршена је 10. јуна исте године. Упоредо са градњом храма, у јесен 2009. почела је градња звоника, која је трајала до пролећа 2010. У звонику храма данас се налазе просторије Радио-Тавора. На Ивањдан 2010. Преосвећени владика Иринеј је осветио часни крст за звоник.

Изградња храма је убрзано напредовала све до завршетка радова на куполама. Од храмовне славе 2011. у њему се савршавају недељна и празнична богослужења. Управо је молитвено учешће на богослужењима у Покровском храму подстакло вернике да још интензивније пружају допринос завршетку свих радова на његовој изградњи и уређењу.

У пролеће 2012. настављени су радови на уређењу унутрашњости храма. Иконостас је начињен од белог мермерног камена са златном позадином и богатом орнаментиком у ранохришћанском стилу. Иконостас је израђен у стилу иконостасâ из првих хришћанских векова – са једним редом престоних икона и носећом архитравном гредом. Престоне иконе на иконостасу су дело иконописца Радоја Домановића из Београда. Двери су рађене у липовом дрвету по узору на двери у манастиру Хиландару. Крстови за куполе храма освештани су приликом храмовне славе 2013. године, а већ 2014. кров храма је покривен бакром.

Због све већег броја верника присутних на богослужењима, јавила се потреба за проширењем храма. Дозидани су пространа припрата и два параклиса: јужни, посвећен светој Петки, и северни у коме се налази крстионица од белог прилепског мермера, посвећен светој великомученици Марини – Огњеној Марији. Спољашношћу храма и звоника доминира мермерна фасада по угледу на средњовековне светиње Старе Србије, а западним улазом масив од белог прилепског мермера.

У Недељу о блудном сину, 8. фебруара 2015, на празник преподобних Ксенофонта и Марије, благословом Епископа бачког Иринеја, тадашњи Епископ средњоевропски г. Сергије (Карановић) извршио је чин освећења звонâ за храм. Звона – дар верног народа из Бачке Паланке – изливена су у Ливници звонâ породице Кременовић у Белосавцима код Тополе. Унутрашњост храма својом лепотом употпуњује раскошни мермерни под чије је мозаике израдио Бачкопаланчанин Милан Пилиповић. Унутрашњост храма употпуњена је и богатим месинганим полијелејем и хоросом.

У храму, припрати и параклисима урађен је фрескопис. Прва фаза израде фрескописа у храму је дело Радоја Домановића из Београда. Наставак и завршну фазу фрескописа радио је иконописац Војко Митрић из Јања. Својом лепотом издваја се фреска Сабора светих Срба мученика.

Давид Новаков: ГЕОРГИЈЕ СТОЈАКОВИЋ (1811 – 1863)

Георгије Стојаковић

Георгије Стојаковић је рођен у имућној трговачкој породици у Старој Паланци (данас Бачка Паланка), 11. априла 1811. године, као син Гаврила Стојаковића и мајке Алке, рођене Ползовић. Основна знања стиче у свом родном месту, одакле одлази у Велику српску православну гимназију новосадску, где завршава пет разреда, док шести разред гимназије завршава у Сегедину. Започиње студије права у Пешти, наставља их у Пожуну и Бечу, где ће 1833. године стећи титулу доктора правних наука. Убрзо полаже испит за адвоката, а одобрење за бављење адвокатуром добија 1836. године. После тога се настањује у Пешти.

Био је ожењен Ефимијом Јовицки, која је само неколико година после њиховог венчања преминула. Иза себе су оставили сина Лазара и кћер Наталију. О њиховом даљем животу ништа не знамо.

Првих година радио је као „правдобранитељ" православне Будимске конзисторије српске. После тога бива фишкал, а затим и актуар Матице српске. Као један од најумнијих Срба тог времена постаје почасни члан Матице српске 1839. године. У Матичиној служби остаје до 1848. године. Правни заступник кнеза Милоша Обреновића, који се нашао у емиграцији, постаје 1842. године.

На почетку своје политичке каријере био је члан делегације која је, предвођена Ђорђем Стратимировићем, ишла у Пешту да од Мађарâ исходује аутономију за Србе са простора Хабзбуршке монархије.

На Мајској скупштини, која је заседала 1/13. и 3/15. маја 1848. године у Карловцима, проглашена је Војводовина Србија и донета је одлука о избору српског војводе, а Карловачка митрополија је уздигнута у ранг Патријаршије. Као један од главних заступника српске аутономије на Мајској скупштини, Георгије Стојаковић је био изабран за члана Главног одбора као извршног тела за спровођење свих одлука Скупштине. Цар Франц Јозеф I је Патентом од 15. децембра 1848. признао достојанство српског патријарха Јосифа Рајачића и српског војводе Ђорђа Стратимировића.

Исте, 1848. године, Георгије Стојаковић је био учесник на Свесловенском конгресу у Прагу и због тога је, после повратка у Пешту, доспео у затвор, одакле га је избавио тадашњи епископ будимски Платон Атанацковић.

Портрети говоре

У току 1849. године, национална идеја је и даље била веома снажна. Октроисани устав од 4. марта 1849. изазвао је незадовољство Срба, пошто њихово национално питање није било решено. После револуције, царским патентом од 18. новембра 1849, основано је Војводство Србија и Тамишки Банат (1849 – 1861). Бечки двор је сматрао да су Срби награђени добијањем аутономне територије, али Србима је било јасно да је таква организација у супротности са идејама прокламованим на Мајској скупштини. Ипак, омеђена је српска национална територија у Хабзбуршкој монархији и признато је „национално и историјско сећање" српског народа.

У време Војводства Србије и Тамишког Баната, Георгије Стојаковић је постављен за члана Главног земаљског суда, најпре у Пешти, а потом у Темишвару. Показао се као одличан службеник, па је 1856. године именован за дворског саветника и члана Врховног суда у Бечу. Цар Франц Јозеф га је одликовао орденом витеза гвоздене круне III реда.

На Благовештенском црквено-народном сабору одржаном 2. априла 1861. године, Георгије бива предводник преовлађујуће струје, која подржава аустријски двор. Насупрот њему нашао се Светозар Милетић, који је био главни заговорник савеза са Будимпештом, а не са Бечом. Благовештенски сабор је јасно дефинисао захтев да се Србима врате привилегије исходоване на Мајској скупштини и да се укине Октобарска диплома донета 20. октобра 1860, која је била увод у укидање Војводства Србије и Тамишког Баната, као посебне круновинске области. Захваљујући личном познанству са аустријским министром, касније и председником владе Шмерлингом, Стојаковић је чинио велике напоре како би Србима биле враћене раније признате, па онда ускраћене привилегије. Свој предлог је и лично изнео приликом аудијенције код цара 1862. године, али без успеха.

На оснивачкој скупштини Црквено-школске општине Светог Саве у Бечу, одржаној 27. новембра 1860. године, за првог председника је изабран Георгије Стојаковић. Помоћ његовог пријатеља Шмерлинга овога пута била је делотворна и у Бечу је изграђена православна црква Светог Саве.

Георгије Стојаковић преминуо је 28. новембра 1863. године. Сахрањен је на православном гробљу Светог Марка у Бечу. На годишњицу његовог упокојења служен је парастос у Саборном храму у Новом Саду на којем је началствовао епископ бачки Платон Атанацковић. Присутнима се обратио Данило Медаковић изрекавши, између осталог, реченицу која најбоље описује Георгија Стојаковића: „Био је ватрен Србин, али није био неправедан спрам други[х] народа. Једном речи – био је велики муж!"

Презвитер др Милан Бандобрански: БОГОСЛОВЉЕ СВЕТОГА МАРКА ЕФЕСКОГ ЕВГЕНИКА О РАЗЛИКОВАЊУ БОЖАНСКЕ СУШТИНЕ И ЕНЕРГИЈЕ У СВЕТОЈ ТРОЈИЦИ

(Епископ новосадски и бачки др Иринеј Буловић, *Тајна разликовања божанске суштине и енергије у Светој Тројици по светоме Марку Ефеском Евгенику*, Беседа – Матица српска, Нови Сад 2019, 664 стр.)

У издању *Беседе*, издавачке установе Епархије бачке, и Матице српске 2019. године објављена је капитална књига Његовог Преосвештенства Епископа бачког др Иринеја (Буловића), под називом *Тајна разликовања божанске суштине и енергије у Светој Тројици по светоме Марку Ефеском Евгенику*. Ово дело је штампано као 19. том *Беседине* едиције *Савремено богословље*. Реч је о преводу на српски језик докторске дисертације Преосвештеног владике Иринеја, коју је написао и одбранио као јеромонах, на Богословском факултету у Атини 1980. године. Књигу је са грчкога језика превео С. Јакшић. О изузетном квалитету и неоспорном богословском доприносу наведеног дела владике Иринеја недвосмислено говори податак да је његов докторски рад, убрзо после одбране, објављен у виду књиге 1983. године, у издању Патријаршијског института за патролошке студије у Солуну, као 39. том познате серије *Ἀνάλεκτα Βλατάδων*, у оквиру које су штампане многе запажене студије из различитих области богословља. Благодарећи тој првобитној публикацији и, пре свега, самом садржају објављеног издања, докторски рад Епископа бачког је, за кратко време, постао релевантна богословска студија на грчком говорном подручју, па и шире, те до данас представља незаобилазно штиво приликом проучавања православне тријадологије, затим паламитског богословља утемељеног на искуству Цркве о нестворeним божанским енергијама, као и богословског учења светога Марка Ефеског Евгеника о наведеним темама.

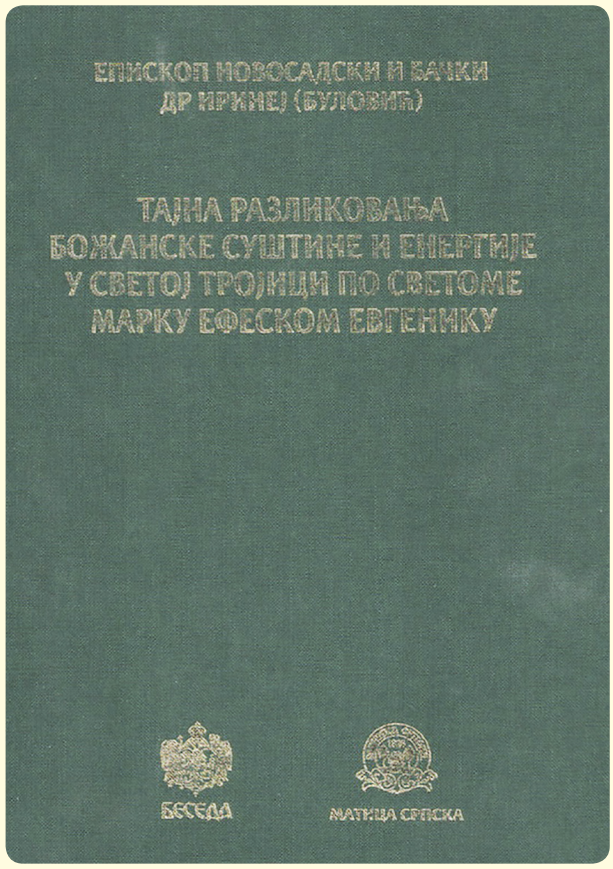
Треба напоменути да је Преосвештени владика Иринеј први српски теолог који се подробније бавио истраживањем богословља овог знаменитог Учитеља Православне Цркве, а истовремено је први, и до данас једини, теолог који је систематски проучавао тему разликовања божанске суштине и енергије у Светој Тројици на примеру богословског учења светога Марка Ефеског Евгеника. Много година пре него што је ова књига угледала светлост дана у преводу на српски језик, поједини аспекти богословске мисли светога Марка већ су били расветљени српским читаоцима управо захваљујући труду владике Иринеја, у виду преводâ са грчког два списа поменутог Оца – *О Васкрсењу* и *Тумачење молитве Исусове*, који су објављени 1971. и 1974. године у часопису *Теолошки погледи*. Поред наведених превода, епископ Иринеј је написао и стручни богословски рад на тему „Теологија дијалога по светом Марку Ефескоме" (*Теолошки погледи* 1/1975, стр. 5 – 35).

Свети Марко Евгеник (1392 – 1445), митрополит древнога хришћанскога града Ефеса, највише је познат по непоколебивој одбрани Православља на унијатском Фераро-флорентинском сабору (1438 – 1439). Захваљујући његовом одлучном и бескомпромисном ставу у погледу очувања православне вере, унија са Латинима је убрзо пропала. Међутим, како истиче владика Иринеј, сâмо богословско учење светога Марка Ефеског је мање познато, будући да је фрагментарно и недовољно истражено, а његови списи, који се односе на тему разликовања божанске суштине и енергије у Светој Тројици, углавном су још увек необјављени. Сходно томе, сâм избор и дефинисање теме ове књиге већ представља известан допринос у расветљавању богословског учења светога Марка Ефескога, будући да је тиме указано на један, до тада, скоро непознат сегмент његове богословске мисли. Штавише, тема књиге Епи-

Издавачка делатност

скопа бачког др Иринеја је релевантна првенствено због чињенице да се тиче оне најдубље и најзначајније Тајне наше вере и богословља уопште – Бога Свете Тројице.

Богословско учење о разликовању божанске суштине и енергије у Светој Тројици утемељено је на библијском Откровењу и Предању свете Цркве. Следствено, истом темом су се бавили и поједини Оци Цркве пре светога Марка Ефеског, али је она богословски искристалисана и утврђена управо у периоду и богословском правцу којем је припадао наш *Атлант Православља*, а то је *паламизам*. Ова тема је богословски важна јер се односи на правилно поимање и исповедање вере о Светотројичном Богу – „Јединице у Тројици и Тројице у Јединици", а што представља основ за било какво даље проучавање учења Цркве о Светој Тројици и уопште за богословље Цркве. Питање које може поставити сваки читалац ове књиге при сâмом увиду у њен наслов јесте следеће: у чему се огледа суштински значај наведене теме и какве везе она има са нашом свакодневном стварношћу и животом у Цркви? Један од основних доприноса ове студије огледа се управо у чињеници да је на њеним страницама аргументовано доказано да је Тајна разликовања божанске суштине и енергије у Светој Тројици основна претпоставка људскога спасења и општења са Богом. Наиме, људско спасење и обожење могуће је искључиво по дару Божјем и у заједници са Богом. Међутим, уколико имамо у виду чињеницу да је суштина Божја људима не само недокучива и несхватљива него и непричасна (недоступна за општење), неминовно ћемо се суочити са следећим питањем: како је уопште могуће да људска бића ступе у заједницу са Богом, чије Биће је онострано, трансцендентно? Са друге стране, како о томе читамо у књизи која је пред нама, већ у Светом Писму наилазимо на сведочанства о томе да је – по дару Божјем – могуће *видети* Бога. Кључ за разумевање и разрешење ове привидне противречности по питању заједнице Бога са човеком јесте управо разликовање божанске суштине и енергије у Светој Тројици. Божанска суштина јесте непричасна, али су божанске енергије причасне, те је

заједница Бога са људима ипак могућа. Притом, важно је имати у виду истину вере на којој инсистирају свети Марко и аутор књиге, а она гласи: божанске енергије су нестворене, јер, уколико би биле створене, општење са Богом не би било могуће, а самим тим ни спасење човека и света. Оно што наглашава свети Марко Ефески, а што сазнајемо захваљујући студији Епископа бачког Иринеја, јесте да је разликовање суштине и енергије у Светој Тројици стварно, а не појмовно. Благодарећи томе, могућност заједнице Бога и човека не може бити доведена у питање, као ни трансцендентност Божја. На основу богословског учења светога Марка, аутор студије наглашава да уколико би Бог био причастан по суштини, Он више не би био Бог, а уколико би пак био апсолутно непричастан, Он за нас не би ни постојао. Наведене крајности нужно воде у пантеизам, политеизам, па чак и у атеизам. Порицање Тајне разликовања божанске суштине и енергије у Светој Тројици било би једнако порицању могућности заједнице Бога са људима и порицању човековог обожења и спасења. У том смислу, разликовање

божанске суштине и енергије у Светој Тројици је богословски нужно, како је и подвучено у књизи о којој је реч.

На крају овог приказа књиге Епископа бачког др Иринеја, можемо само констатовати да је реч о вишеструко значајном теолошком делу. Поред сâмог садржаја ове књиге који, како рекосмо, подразумева минуциозно богословско образложење тајне разликовања божанске суштине и енергије у Светој Тројици, изузетно драгоцена и поучна за новије наратаје теологâ јесте методологија богословља коју примењују свети Марко Ефески, а са њим и аутор књиге, Преосвештени владика Иринеј. Наиме, за обојицу је основно полазиште богословља благодатно-подвижнички и литургијско-светотајински етос Цркве, као и свето Предање Цркве, а не људски интелект сâм по себи или рационалистичка логика. Таква методологија је неопходна за опстанак аутентичног, предањског православног богословља и у том смислу ова књига пружа заиста много више од онога што читаоци могу прочитати на њеним страницама. На основу свега реченог, могуће је закључити да је заједнички издавачки подухват *Беседе* и Матице српске у виду ове књиге уродио плодом и да је богословље Српске Православне Цркве овим делом обогаћено, не само у смислу још једне у низу многих књига теолошке садржине него и у смислу примера аутентичне православне методологије богословља.

Текст представља скраћену верзију приказа који је објављен у *Зборнику Матице српске за историју*, бр. 102 (2/2020), стр. 114 – 117.

Из школске клупе

МОЛИТВА БОГОРОДИЦИ

Чувај ми моје најдраже, Ти,
Само још то, од Тебе, могу зажелети.
Захваљујем се на доброти Твојој,
што си подарила здравље мени и породици мојој.
Хвала Ти, на свему што си ми подарила,
Што си за мене у детињству марила.
За моје успехе Теби иду заслуге све,
Што си у тешким тренуцима ојачала ме.
Хвала Ти, што сам добар дечак остао,
Што нисам обичан неваљалац постао.
Ти си она која све зна и све предвиђа,
Данонoћно Ти пазиш на нас,
У лошим временима, Ти си нам спас.
Због Тебе сви у животу успевају,
Пуни наде устају и мирно сневају.
Ти дарујеш многе дарове деци,
Да буду паметна, да имају слуха,
У име Оца и Сина и Светог Духа.

Никола Елезовић

МОЛИТВЕ ГОСПОДУ БОГУ И ПРЕСВЕТОЈ БОГОРОДИЦИ

Драги Боже, хвала Ти што си ми подарио тако дивне родитеље и сестру. Подари нам свима здравље и срећу. Чувај нас од сваког зла и дај нам снаге да савладамо све препреке које се нађу пред нама. Сачувај и заштити и све друге људе, поготову болесне и оне у невољи. Амин.

Владимир Бојанић, 4. разред

Хвала, драги Господе, на здравој и срећној породици. Сачувај нас од сваке невоље и болести. Опрости, Човекољубиви Господе, онима који нас мрзе и вређају.

Зорана Селаковић, 4. разред

Драги Господе, хвала Ти на сваком новом дану у коме нас у Својој милости чуваш од сваке неприлике. Амин.

Драгана Колунџић, 8. разред

Господе Боже, хвала Ти за сву лепоту која ме окружује. Хвала Ти, Господе, за дивне родитеље које си ми подарио. Хвала Ти, Господе, за сваки тренутак моје радости. Хвала Ти, Господе Боже, за све! Слава Ти, Боже, у векове! Амин.

Алекса Баловић, 4. разред

Хвала Ти, драги Боже, што нас не остављаш без милости Своје и оздрави болесне, јер си Ти Свемоћан.

Ана Марија Гајић, 6. разред

Пресвета Богородице, хвала Ти што чуваш моју породицу, мене и све људе на свету. Буди милостива и опрости нам грехе и сачувај нас. Дај нам мира, здравља, љубави и среће. Молим Те, услиши ову молитву!

Анђела Матин, 6. разред

Пресвета Богородице, хвала Ти на свој љубави, здрављу и пажњи коју си нам подарила. Увек буди ту да нас штитиш!

Јана Попов, 6. разред

Пресвета Богородице, чувај мене и моју породицу, све моје ближње и све добре и поштене људе. Подари нам срећу, љубав и здравље. Хвала Ти на свему! Амин.

Тијана Лукић, 6. разред

Пресвета Богородице, хвала Ти што чуваш мене и моју породицу. Амин.

Александар Вујановић, 8. разред

Молитве су написали ученици који похађају часове верске наставе у Основној школи „Светозар Марковић – Тоза" у Новом Саду.

Литургијски прослављен имендан Епископа бачког г. Иринеја

У недељу, 23. августа / 5. септембра 2021. године, на празник светог свештеномученика Иринеја Лионског, у Саборном храму у Новом Саду литургијски је прослављен имендан Његовог Преосвештенства Епископа новосадског и бачког г. Иринеја. На светој архијерејској Литургији началствовао је Преосвећени владика Иринеј, уз саслужење свештеног братства Саборног храма и новосадских ђакона.

Пред почетак свете Литургије, Епископ бачки Иринеј је у чин ипођакона рукопроизвео др Милана Бандобранског, сарадника Информативне службе Епархије бачке, и катихету Александра Артукова, док је у чин чтеца рукопроизвео катихету Ивана Костића.

макар да је неотплатив и неисплатив, као што су десет хиљада таланата из ове приче, Он га опрашта одмах, јер је Он бескрајно милосрдан, Он је сâма Сушта Љубав. Свето Писмо нам каже да Господ жели *да се сви људи спасу и дођу у познање истине*. Он постаје свима све да би спасао свакога, осим оних који одбијају да приме дар спасења. Шта год да учинимо, учи нас реч Божја, морамо имати свест да смо бескорисне слуге, па и оно мало што смо учинили били смо дужни да учинимо. За гордост, за самохвалу, за самодовољство немамо никада разлога ни повода. Кренемо ли тим путем, сигурно је да ћемо бити што даље од Бога, а не што ближе Њему. Бог нас је створио за живот вечни, за вечну радост, за вечно блаженство, за вечну заједницу љубави са Њим, али ми остајемо слободни и можемо употребити, а и злоупотребити ту слободу. Ми, такође, морамо научити да праштамо. То је веома важна порука и, као што смо чули реч Христову,

Са архијерејске Литургије у Саборном храму у Новом Саду

После прочитаног јеванђелског зачала, Преосвећени владика Иринеј је беседио о јеванђелској причи о немилосрдном слузи из Јеванђеља по Матеју. „Спаситељ показује да, без обзира на то ко је од нас већи или мањи дужник, тојест ко је пред Богом ревноснији и бољи човек и верник, а ко није, није нам дато да знамо ми и да пресуђујемо ми него да од Њега тражимо опроштај тог нашег духовног дуга, опроштај наших грехова. И Господ на сваки такав вапај, макар колики да је наш дуг, без те спремности на безусловно милосрђе, без љубави према свима и свакоме – и према онима који нас воле и према онима који нас мрзе, према свима без изузетка – тешко да се можемо назвати хришћанима”, истакао је Преосвећени владика Иринеј.

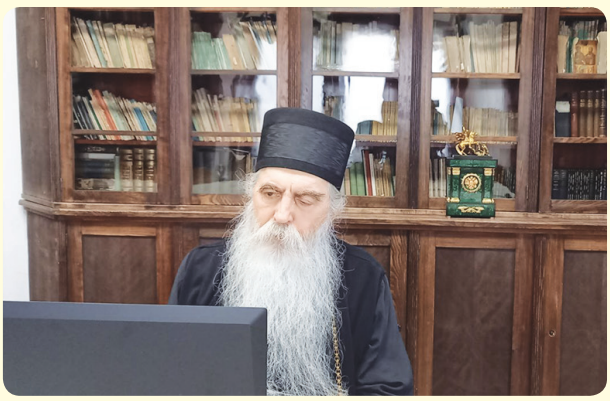
После свете Литургије, у Владичанском двору у Новом Саду освештани су славски дарови у част светог свештеномученика Иринеја Лионског. Чин благосиљања славских дарова извршио је јеромонах Харитон, уз са-

служење јерођакона Јустина. Свечаном чину присуствовали су најближи сарадници Преосвећеног владике Иринеја.

Епископ бачки Иринеј учествовао на конференцији о првенству и саборности у Православној Цркви

Његово Преосвештенство Епископ бачки др Иринеј учествовао је у четвртак, 16. септембра 2021. године, на конференцији одржаној у организацији Синодске библијско-богословске комисије Руске Православне Цркве на тему „Светско Православље: првенство и саборност у светлости православног вероучења".

Конференцију је отворио Његова Светост Патријарх московски и све Русије г. Кирил, а пленарно излагање је одржао Високопреосвећени Митрополит волоколамски г. Иларион, председник Одељења за спољне црквене везе Московске Патријаршије.

Учешће Епископа бачког на конференцији о саборности Православне Цркве

Прва сесија конференције започела је излагањем Његовог Преосвештенства Епископа бачког др Иринеја на тему „Црквена аутокефалија јуче и данас".

У раду конференције учешће су узели чланови Синодске библијско-богословске комисије Руске Православне Цркве, представници богословских школа и духовних академија Руске Православне Цркве, професори универзитетâ, као и представници других помесних Цркава.

У Светосавском храму у Новом Саду свечано прослављен Патрон Епархије бачке

Патрон Епархије бачке, Чудо светог архангела Михаила у Хони (Колоси), прослављен је у недељу, 6/19. септембра 2021. године, у храму Преноса моштију Светога Саве у Новом Саду.

На празничном вечерњем богослужењу началствовао је Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Дамаскин, новохиротонисани викар Епископа бачког, уз саслужење свештенства и монаштва Епархије бачке. Молитвено су присуствовали Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј и Преосвећена господа епископи ваљевски Исихије и топлички Јеротеј.

Благољепије празничне вечерње службе украсили су чланови хора Школе црквеног појања при Црквеној општини новосадској „Свети Јован Дамаскин", који је предводио ђакон др Владимир Антић, доцент Православног богословског факултета Универзитета у Београду.

После вечерњег богослужења, Преосвећени владика Дамаскин је извршио чин благосиљања славских дарова.

Честитајући епархијску славу свештенству, монаштву и благочестивом народу Епархије бачке, Епископ бачки г. Иринеј је истакао: „Радујем се да и ове године могу све вас да поздравим у овај дан – дан спомена чуда које је учинио свети архангел Божји Михаило у граду Хони или Колоси у Малој Азији, а које увек траје кроз литургијски спомен тога дана и тога чуда, уколико се ми са вером, надом и љубављу обраћамо светим арханђелима, свим светим анђелима, свим светим Божјим угодницима, а преко свих њих – Самоме Господу. Посебна ми је радост што смо управо данас, на овај дан када ми прослављамо патрона наше Епархије, из руке Његове Светости Патријарха српског Порфирија и из руку саслужитељâ епископâ, добили новог викарног епископа наше Епархије, са звањем Епископа мохачког, који ће, у Име Божје, са љубављу и ревношћу помагати мени, а сви ви

Са прославе Патрона Епархије бачке у Светосавском храму у Новом Саду

ћете у њему увек имати добру вољу, разумевање и молитвену подршку."

Потом се присутнима обратио нови викар Епископа бачког, Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Дамаскин, који је заблагодарио Преосвећеном владици Иринеју на указаном поверењу, љубави и пажњи. „Надам се да ћу својим трудом и радом, уз Божју помоћ, учинити све како бисмо служили Богу и вама, нашем благочестивом народу. Опростите ми ако због своје слабости будем показивао било шта што не би било достојно чина епископа, јер епископски чин јесте највиши чин који човек може да прими у Цркви. Зато и ја унапред тражим опроштај од свих вас и молим вас за ваше молитве да ми Господ дâ снаге да овај удео, тојест службу Божју коју сам добио благодаћу Божјом преко Његове Светости Патријарха српског и Сабора епископâ наше Цркве, изнесем на спасење своје и на спасење народа", поручио је Преосвећени владика мохачки Дамаскин.

Поред свештенства Епархије бачке и верног народа, вечерњем богослужењу у Светосавском храму присуствовали су господа: Милан Ђурић, заменик градоначелника Новог Сада, Мирослав Илић, помоћник покрајинског секретара за културу, јавно информисање и односе са Црквама и верским заједницама, Никола Перваз, председник Црквене општине новосадске, као и Петар Ђурђев, директор Историјског архива Града Новог Сада.

У Саборном храму у Новом Саду прослављен празник Рођења Пресвете Богородице

На празник Рођења Пресвете Богородице, у уторак 8/21. септембра 2021. године, Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј служио је свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду, а саслуживали су Његово Преосвештенство Епископ

Епископ бачки др Иринеј са новорукоположеним ђаконом др Миланом Бандобранским

мохачки г. Дамаскин, свештенство и ђаконство Епархије бачке, као и ђакон Радомир Врућинић, вршилац дужности ректора Богословије Светог Саве у Београду.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Преосвећени владика Иринеј је нагласио да је празник Рођења Пресвете Богородице други по значају од више празникâ Пресвете Богородице који се прослављају током године и објаснио зашто се на све Богородичине празнике чита исти одељак из светога Јеванђеља. „Право слушање речи Божје није да чујемо и да потом заборавимо него да је држимо колико најбоље и највише можемо у свом свакодневном животу, чак и у свакоминутном живљењу да живимо по њој и да је остварујемо колико нам је могуће, помоћу и благодаћу Божјом и молитвама Пресвете Богородице и свих светих. То је и одговор на све што можемо да се запитамо о њеном животу на земљи, с обзиром на то да је мало забележено у Јеванђељима о њеном животу. Без њене добровољне, неизнуђене, искључиво страхом Божјим и љубављу према Господу мотивисане апсолутне послушности вољи Божјој, тајна спасења света не би била остварена", нагласио је Епископ бачки.

У току свете Литургије Преосвећени владика Иринеј је у чин ђакона рукоположио ипођакона др Милана Бандобранског.

Евхаристијско сабрање у Саборном храму у Новом Саду

Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј началствовао је на светој архијерејској Литургији у Саборном храму у Новом Саду, у недељу, 13/26. септембра 2021. године. Преосвећеном владици Иринеју су саслуживали Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Дамаскин, свештенство Саборног храма и новосадски ђакони.

Честитавши присутнима претпразништво Воздвижења Часног Крста, Епископ бачки Иринеј је у својој беседи протумачио јеванђелску параболу о свадби царевог сина и истакао: „Нема ниједног људског бића, од Адама и Еве до краја историје, које Бог не призива на живот вечни и спасење, на љубав, на заједницу са Собом и међусобну заједницу у Себи. А пошто се сви не одазову, јер могу да остану упорни у својој духовној смрти, онда је мало изабраних. Изабрани су они који су препознали глас Божји и одазвали се и који се труде да на љубав Божју, бескрајну и безобалну, узвратно дарују и своју, макар скромну и непотпуну љубав и благодарност. То нека буде порука и за нас, браћо и сестре, да схватимо свој живот као непрекидно одазивање на позив Божји, ради учешћа у тајни Царства Божјега. То учешће почиње овде. Оно је реално и спасоносно и зато смо и данас овде у храму, али биће потпуно и савршено када поново лицем к лицу и ми угледамо Господа, Којега и сада гледамо очима наше вере и наше љубави. Њему нека је слава и хвала за све, кроз све векове. Амин."

Епископ бачки др Иринеј беседи
у Саборном храму у Новом Саду

Поред верног народа, светој Литургији су присуствовали и чланови Асоцијације пријатељâ Свете Земље из Словеније, који су у периоду од 23. до 26. септембра 2021. године боравили на поклоничком путовању у нашој земљи, на предлог Андреја Штера, шефа конзуларне службе у Министарству за спољне послове Републике Словеније, уједно и дугогодишњег пријатеља, поштоваоца и познаника покојног академика Димитрија Стефановића. Они су посетили неколико храмо-

Пријем гостију из Словеније у дворани Црквене општине новосадске

ва у престоници, гроб академика Димитрија Стефановића у Панчеву, где је служен помен, затим манастир Велику Ремету на Фрушкој Гори, као и Сремске Карловце.

Епископ бачки је пожелео гостима пријатан и, изнад свега, духовно користан боравак и да „Господ дарује да се увек сви налазимо у свакоме добру, одазивајући се увек на зов љубави Божје".

Гости су потом дочекани у дворани Црквене општине новосадске, где су у лепој и срдачној атмосфери разговарали са Преосвећеним владиком Иринејем, у присуству Епископа мохачког Дамаскина и протојереја Миодрага Шипке, архијерејског намесника новосадског првог.

У Саборном храму у Новом Саду прослављен празник Воздвижења Часног Крста – Крстовдан

Наша света Црква у понедељак, 14/27. септембра 2021. године, молитвено је прославила празник Воздвижења Часног Крста – Крстовдан. Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј служио је свету архијерејску Литургију у Саборном храму у Новом Саду, а саслуживали су: Његово Преосвештенство Епископ мохачки г. Дамаскин, протопрезвитер-ставрофор Миливој Мијатов, умировљени парох новосадски, презвитер Станко Лакетић, професор Карловачке богословије, свештенство и ђаконство Епархије бачке.

Беседећи после прочитаног јеванђелског зачала, Преосвећени владика Иринеј је нагласио да је празник Воздвижења Часног Крста један од неколико празника посвећених Часном Крсту које прослављамо током године. „Као што је чињеница да је у Личности Христовој Бог постао истинити Човек, не престајући да буде Бог, са једним јединим циљем – да спасе род људски од смрти, греха и робовања сатани – тако је и оруђе за постизање тога циља, смрт и Васкрсење, било нешто што нико није могао да очекује и што противречи свакој овоземаљској људској логици. Зато апостол Павле каже да то што је пред људима мудрост, пред Богом је лудост, и обрнуто – што нама изгледа као бесмислено, то има најдубљи

Епископ бачки др Иринеј са новорукоположеним свештеником др Миланом Бандобранским

смисао. И све то, од Оваплоћења до Христовог Распећа и силаска у ад душом, јесте знак бескрајног смирења и љубави Божје према Његовом створењу. Стога није чудо што хришћани од самога настанка Цркве поштују и уздижу Часни Крст Христов, што му се клањају и што верују, као и ми данас и сви до краја векова хришћани. Зато све што се у Цркви врши, врши се знаком Крста Господњега", нагласио је Преосвећени владика Иринеј.

У току свете Литургије Епископ бачки Иринеј је рукоположио ђакона др Милана Бандобранског у чин презвитера.

Епископ бачки Иринеј одликован Средњим крстом мађарског ордена за заслуге

На пригодној свечаности одржаној 28. септембра 2021. године у Патријаршијском двору у Београду, у присуству Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија, Епископа топличког г. Јеротеја, Епископа хвостанског г. Јустина, изабраног Епископа марчанског г. архимандрита Саве, шефа Патријарховог кабинета, чланова државне делегације Мађарске, као и г. Балинта Пастора, народног посланика и истакнутог представника мађарског народа у Србији, вицепремијер Мађарске г. Жолт Шејмен, у име Председника Мађарске г. Јаноша Адера, одликовао је Његово Преосвештенство Епископа бачког г. Иринеја Средњим крстом ордена за заслуге.

Том приликом, амбасадор Мађарске у Београду г. Атила Пинтер прочитао је писмо Председника Мађарске г. Јаноша Адера:

„Ваша Светости, Ваше Преосвештенство, поштоване даме и господо, поштовани гости! Јанош Адер, Председник Републике Мађарске, одликовао је Иринеја Буловића, Епископа новосадског и бачког, сомборског и сегединског, Средњим крстом мађарског ордена за заслуге. Улога Иринеја Буловића у историјском помирењу мађарског и српског народа и његов рад на промоцији међуверског дијалога значајно су допринели јачању поверења и развоју односâ између два народа. Између Мађарске и Србије је 2012. године у Будимпешти покренут један процес помирења, који је следеће године имао свој наставак у Београду и Чуругу, приликом којег су председници Мађарске и Србије одали пошту у знак сећања на невине мађарске и српске жртве страдале у Другом светском рату. Напори који су уследили после овога, политички гестови и развој друштвених односа допринели су томе да смо до сада већ успели да оставимо иза нас ране из прошлости и да почнемо да градимо заједничку будућност. Помирење и заједничка изградња будућности није могла да се започне без људи попут Епископа новосадског и бачког, сомборског и сегединског господина Иринеја. Иако већина Мађара и Срба припада различитим конфесијама, ангажованост Његовог Преосвештенства господина Иринеја у великој је мери допринела нашем мирном суживоту. Не могу довољно да истакнем колико је важно заједнички мирно живети у регији у којој је напетост између народâ и земаља више пута била побуђена. Улога господина Иринеја у процесу помирења, његов приступ који сведочи о разумевању и његова отвореност према мађарском народу подстакли су нас да дамо предлог за доделу овог високог одликовања. Ваша Светости, Ваше Преосвештенство, поштовани гости, у времену у којем су мађарско-српски односи на једном изванредном нивоу имамо све разлоге да славимо све оне који су нас задужили оним што су учинили за мир и сарадњу. Задовољство ми је што је и епископ Иринеј Буловић добио заслужено признање. Дозволите ми и да још једном изразим своје поштовање Његовом Преосвештенству уз искрене честитке", истакао је амбасадор Пинтер.

Захваљујући на високом одликовању државе Мађарске, Његово Преосвештенство Епископ бачки г. Иринеј је истакао: „Веома сте ме обрадовали овим гестом који ничим посебним не заслужујем. Хвала Вама и преко Вас господину Адеру, кога сам имао такође прилику да лично упознам. То што сте Ви и господин Председник Мађарске истакли као моју заслугу уствари је само мој покушај да поступам по нашој хришћанској вери и савести. Већ у претходном разговору сте могли да

Актуелности

Додела ордена Епископу бачком др Иринеју
у Патријаршијском двору у Београду

чујете о нашим пријатељским, блиским, братским односима са представницима хришћанства у Мађарској, како са оним из Римокатоличке Цркве тако и из Реформатске Цркве, од којих и једни и други живе и овде код нас, у Србији, а највише у Епархији бачкој, где ја живим и делам. Ми смо свих ових година радили заједно на свему што се тиче свих нас, и обнове живота, црквеног и духовног, и даљег унапређивања тога живота. Када је на дневном реду била тема реституције црквене имовине, ми смо онда наступили пред нашом државом сви заједно, са потписима свих традиционалних Цркава и верских заједница на истом документу. За све смо тражили исти третман, исти положај и иста права, било да се ради о Православној Цркви као већинској, било пак о малим, релативно малим Црквама, као што је код нас управо Реформатска Црква. Али ми смо сви осећали да морамо радити заједнички и са потпуним прихватањем једних од стране других. У том погледу, признање и захвалност треба одати не само представницима Православне Цркве него и представницима осталих Цркава и верских заједница. Исто тако, када је враћана верска настава у јавне школе, представници свих Цркава и верских заједница најпре су имали сопствени договор међу собом, а потом смо предложили држави модел како треба да функционише верска настава. До дана данашњега имамо комисију, а то није комисија само једног министарства него комисија Владе Србије, у којој се налазимо опет сви заједно, представници свих традиционалних Цркава и верских заједница. Никада међу нама није било никаквог конфликта нити различитог погледа и, што је најважније, такав став и однос је био спонтан и искрен од стране свих", подсетио је Преосвећени владика Иринеј и истакао: „Ја се радујем ако сам било шта, макар најмање могуће, макар две лепте, како се помиње у Јеванђељу, могао да пружим као свој допринос у име своје Цркве и у своје лично име. Исто тако, генерално гледајући кроз историју, ми знамо да је повремено било великих мрачних сенки прошлости између наша два суседна и братска народа, али се показало да са духовним сазревањем свих нас то све може да се превазиђе; не може се избрисати из наше историје, али може да се превазиђе. Зато данас треба више да наглашавамо и више да имамо на уму оне светле благословене тренутке у нашој историји када су се Срби и Мађари заједнички борили за очување свог хришћанског идентитета и силом свог географског положаја били такозвани antemurale christianitatis за Северну и Западну Европу. Срби и Мађари су се борили заједно не само у чувеној Мохачкој битки него и у битки за Београд. Без учешћа мађарске стране питање је да ли би дошло до победе и одбране Београда. Није случајно што је Хуњади Јанош, у српској варијанти под именом Сибињанин Јанко, постао јунак и наших народних песама. Он је заједнички јунак мађарског и српског народа. Таквих личности има много у историји, више него што ми данас знамо, и управо оне треба да нам буду путоказ за будућност. Ја се искрено радујем, као и Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије и сви ми у нашој Цркви, што је данашња Мађарска, после ослобођења од тоталитарног комунистичког система власти, који је

Актуелности

Мађарску веома уназадио, успешно организовала своје друштво. Оно што је посебно важно јесте да од свих народа који су тада били у Источном блоку као духовно најздравији и најснажнији показао се управо мађарски народ. Не бих желео да у оваквом радосном и свечаном тренутку било шта лоше кажем о било коме, али ви знате, као и ја, можда и боље него ја, да има народâ који у условима пуне слободе вероисповести и савести сада иду мање у цркву и мање се моле Богу него што су то чинили тада, а неки не иду уопште. Верујем да сви делимо ту заједничку мисао. Ја сам врло често истицао да пред најездом екстремног секуларизма, који је само еуфемизам за атеизацију, сада већ, нажалост, већински постхришћанске Европе, ми сви морамо заједничким снагама да сведочимо своју веру, своју душу, своју савест, свој идентитет и да на тај начин поновимо онај подвиг који се водио некада на бојном пољу, а данас треба да се води на духовном пољу, на пољу културе, цивилизације. Ту савремена Мађарска и њен Председник, као и премијер Мађарске г. Орбан, дају веома речит пример и поуку читавој Европи и читавом нашем данашњем културном кругу, у којем живимо и постојимо као Цркве, као народи, као државе.

И у мом личном животу постоје мотиви љубави и пријатељства према мађарском народу. Ја сам рођен и провео детињство у месту које се зове Станишић, а које је имало и мађарски назив – Őrszállás. Откако знам за себе, од предшколског узраста, у истој улици смо били заједно и играли се заједно и српска и мађарска деца. Тада је још било и мало немачке деце, али мало. И један од мојих другара, из исте улице, из тог раног детињства, после је постао и мој зет, јер се моја рођена сестра удала за њега. Не постоји година у којој на мојој слави нису гости били неки од Мађарâ, мојих пријатеља. Да споменем још, што ретко чиним у јавном говору, и једну своју професорицу из сомборске гимназије, коју су сви ђаци веома волели. Нико је није звао ни по презимену ни по имену него само тепајући – „Флорика", „наша Флорика". Она је била двоструког порекла, јеврејског и мађарског, али мађарски је био њен родни језик. У мом животу је заузела место моје друге мајке, по свим параметрима. Мислим да је и ово више него довољно да разумете моју захвалност и моју искрену ганутост овим гестом који, понављам, ничим посебним нисам заслужио, али да ћу, ако Бог дâ живота и здравља, докле будем могао, увек радити не само на помирењу него на истинском узајамном поштовању и прожимању наших народа и на добру и напретку свих. У то сам слободан да вас уверим. Поготову што, као што рекох, на глобалном плану, у нашем културном кругу, заједничка хришћанска сведочења су неопходна, као и подршка Мађарске Србији пред Западном Европом, сад већ не баш много уједињеном, али, у сваком случају, моћном и важном, али и заједничко инсистирање на томе да та заједница, ако нема духовни супстрат, духовну подлогу, нема ни будућност. И у том случају, иако се ја не питам и не одлучујем, нисам политичка личност, мислим да мом народу неће ни бити важно да ли ћемо ми Срби бити чланови те заједнице или нећемо. О томе ће народ одлучивати, као што је и код вас одлучивао. У том погледу потребно је да, поред разних ванхришћанских, понекад чак нехришћанских и антихришћанских садржаја који се пласирају, барем имају исто право и хришћанске вредности. Да се хришћанске вредности не потискују разним, понекад прикривеним методима, и то теоријом људских права, која је изворно хришћанска идеја, библијска идеја, али по којој су права универзална, а не да је, као код Орвела, једна категорија људи „више једнака" него друга. То је, заиста, наш заједнички задатак, заједничка одговорност и, по мери мојих скромних духовних и физичких снага, молим вас да рачунате на мене, и као држава Мађарска и као Црква у Мађарској. Захвални смо вам за сву подршку нашој Епархији будимској у Мађарској, која је историјски тамо већ неколико векова, а као црквена јурисдикција претходи вековима. Исто тако ни овде не постоји неки период у којем поред нас Срба нису живели и Мађари; некад је у неком дêлу било више једних, некад више других, али важно је да се сви осећамо као код куће, било овде, било у Мађарској. Хвала најлепше! Köszönöm szépen!", поручио је Преосвећени владика Иринеј.

ПРАВОСЛАВНА ЕПАРХИЈА БАЧКА

СЛУЖБА ЗА ПОКЛОНИЧКА ПУТОВАЊА

СВЕТИЊАМА У ПОХОДЕ

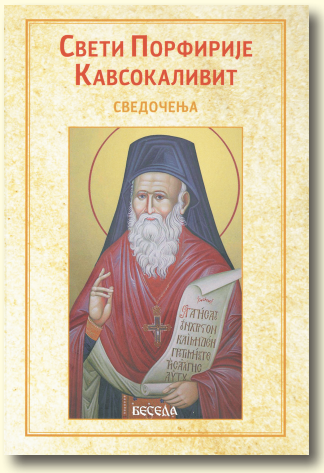
Путујте са благословом Цркве.

Информације можете добити путем телефона бр.: 064/12-93-616 и 021/526-068

Нова издања

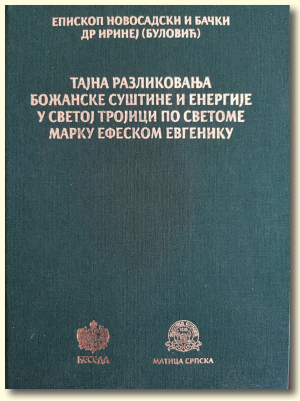

ДЕЛА СВЕТОГ МАКСИМА ИСПОВЕДНИКА

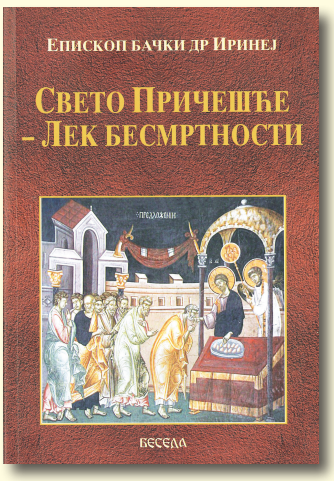
СВЕТИ ПОРФИРИЈЕ КАВСОКАЛИВИТ

СВЕДОЧЕЊА

ТАЈНА РАЗЛИКОВАЊА БОЖАНСКЕ СУШТИНЕ И ЕНЕРГИЈЕ У СВЕТОЈ ТРОЈИЦИ ПО СВЕТОМЕ МАРКУ ЕФЕСКОМ ЕВГЕНИКУ

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

СВЕТО ПРИЧЕШЋЕ – ЛЕК БЕСМРТНОСТИ

Епископ новосадски и бачки
др Иринеј (Буловић)

ПИТАМ СЕ

Свештеник Владан Симић

На таласу Православља

СРПСКА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА

Епархија бачка

ИНФОРМАТИВНА СЛУЖБА

www.eparhijabacka.info; e-mail:epbackainfo@gmail.com

„Циљ наше Информативне службе је да буде у служби сведочења и ширења православне вере.”

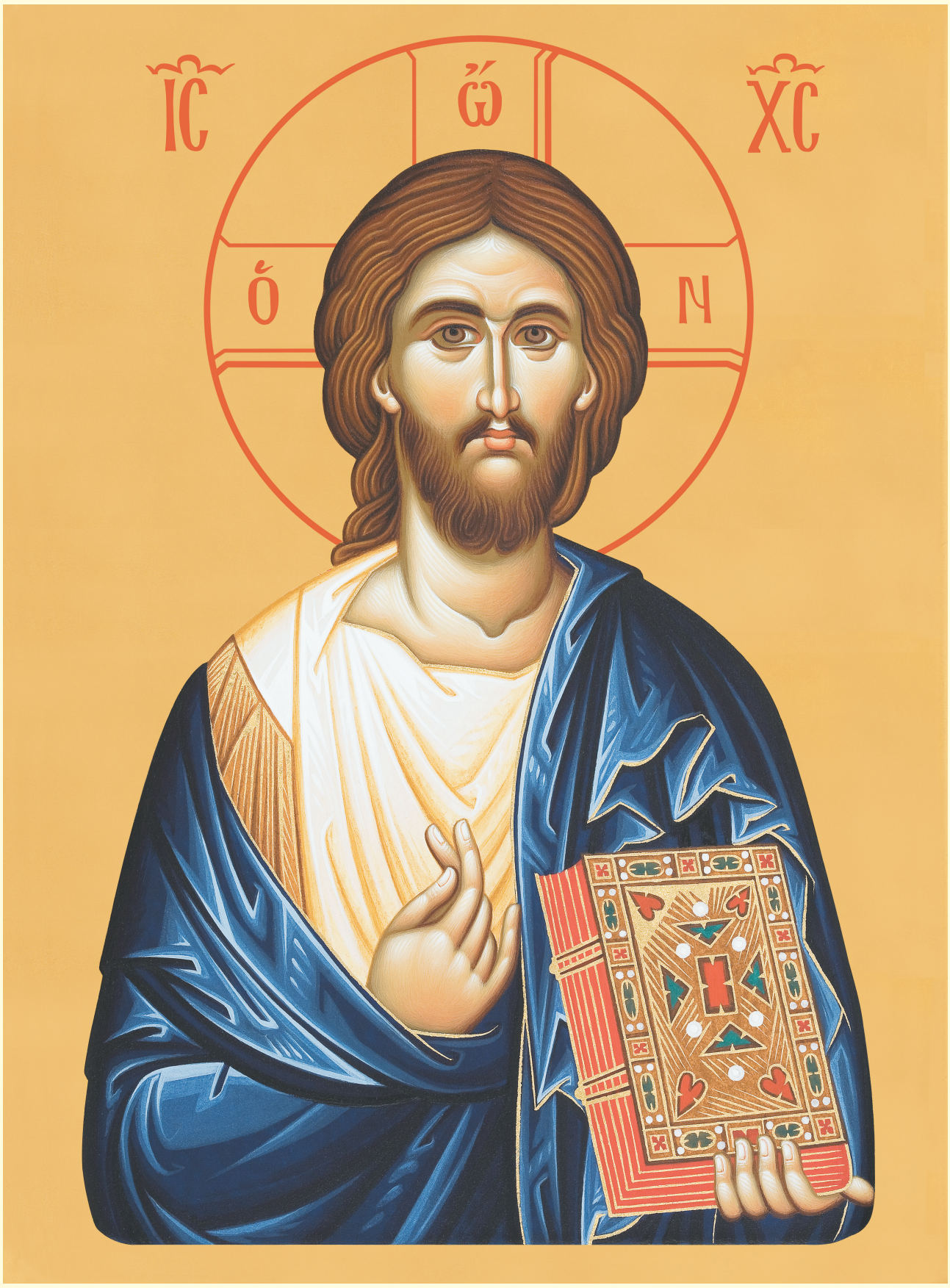
Епископ бачки г. Иринеј

БЕСЕДА

РАДИ ТАВОР 95,1 MHz

90,7 MHz РАДИО СЛАВОСЛОВЉЕ

РАДИО „БЛАГОВЕСНИК" 95,7 Mhz

ΙC
ὁ ὤν
ΧC

МР
ΘV
ИС
ХС

ПОМОЗИМО ИЗГРАДЊУ ХРАМА У МАНАСТИРУ ВАСКРСЕЊА ХРИСТОВА НА СУНЧАНОМ БРЕГУ У КАЋУ

Жиро рачун 250-2010001105760-64 (Еуробанка, Нови Сад)